

Lleida t'estima

Diputació de Lleida

LA PAERIA

Ajuntament de Lleida

Guia elaborada per la Regidoria de Cooperació amb la col·laboració d'alumnes en pràctiques del Grau en Dret de la Facultat de Dret, Economia i Turisme (Universitat de Lleida).

Regidoria de Cooperació
Ajuntament de Lleida
cooperacio@paeria.cat
Edifici Mercolleida – Planta 1
Av. Tortosa, 2 25005 – Lleida
<https://cooperacio.paeria.cat>
tel. 973 700 457
 @areadecooperaciolleida

INTRODUCCIÓ

La segona edició de la iniciativa “Mirades al món: un recorregut pels conflictes actius” continua oferint, als centres educatius de la ciutat de Lleida, una oportunitat d'enriquiment intercultural i de creació i consciència crítica per a l'alumnat de 10 a 14 anys. Aquest projecte pretén fomentar els valors de la cultura de pau i aprofundir en el coneixement del món on vivim, posant especial èmfasi en la realitat dels conflictes que, malauradament, encara es produeixen internacionalment. Impulsada per la Regidoria de Cooperació de l'Ajuntament de Lleida, s'emmarca dins dels esdeveniments planificats pel Dia Escolar de la No-Violència i la Pau (30 de gener) i busca inspirar els i les més joves a reflexionar sobre la construcció d'un món més just.

Els casos analitzats en aquesta guia inclouen la situació que pateixen els països de Myanmar, Mèxic, Haití, Cuba i Pakistan, amb la finalitat de proporcionar a l'alumnat una visió adaptada sobre el context històric, les causes, les conseqüències i el posicionament internacional de cada conflicte. L'objectiu principal d'aquesta activitat és fomentar

el coneixement dels diferents conflictes latents al món, la importància de la pau i la resolució d'aquests. A més, també s'ha volgut destacar l'impacte dels conflictes en les dones i la infància, sectors especialment vulnerabilitzats en aquestes situacions i que necessiten una especial visibilització.

Lleida, amb 144.878 habitants segons dades de l'Institut Nacional d'Estadística (INE) del 2024, té una població diversa, on el 22,04% d'habitants són d'origen estranger. Aquest fet reforça la connexió entre la realitat global i la localitat de Lleida, fent que l'estudi dels seus conflictes sigui encara més rellevant per a l'alumnat. Cal destacar que la ciutat ha estat històricament implicada en la cooperació internacional, amb projectes de suport a països com Cuba des de 1995, i moltes entitats locals continuen col·laborant amb projectes de desenvolupament en diferents regions del món.

Segons xifres d'ACLED (Armed Conflict Location and Event Data), el nombre de conflictes mundials s'ha duplicat en els darrers cinc anys.

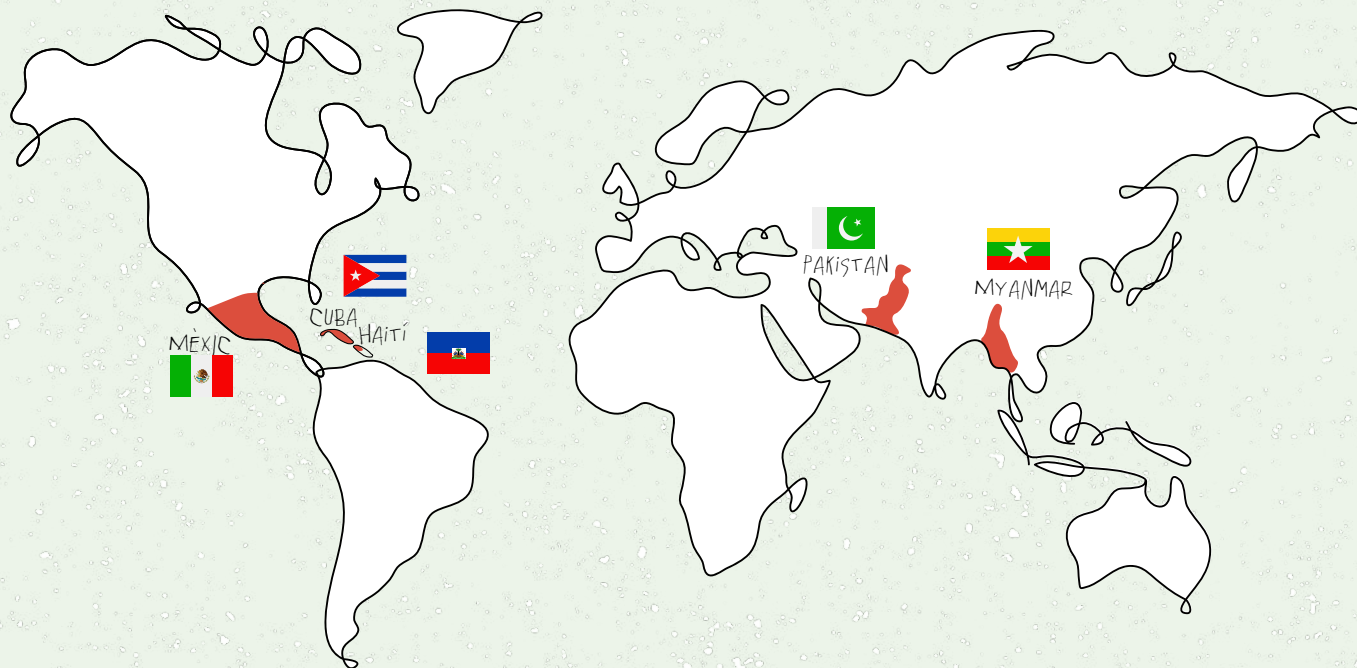
Per facilitar la tasca al professorat, els centres educatius podran demanar participació d'una Organització No Governamental per al Desenvolupament (ONGD) relacionada amb cada país. Aquesta col·laboració permetrà que l'alumnat tingui sessions pràctiques i interactives que complementin el seu aprenentatge en la temàtica des de la visió de persones que treballen directament en el terreny.

A més a més, cada conflicte s'ha vinculat a través dels motius dels seus orígens, amb una temàtica que pot ser treballada a l'aula, més general, com per exemple:

- **Myanmar:** Com afecten les catàstrofes naturals als desenvolupaments econòmics i socials dels països.
- **Mèxic:** Drogodependències.
- **Cuba:** Què significa viure en un món globalitzat, les importacions, les exportacions i el capitalisme.
- **Haiti:** Colonització/descolonització i efectes que han patit els països. Responsabilitat dels països del nord.
- **Pakistan:** Els recursos hídrics i naturals com a riquesa i mètodes de desenvolupament agrari i econòmic.

El punt culminant d'aquest projecte és la possibilitat de participar en un programa enregistrat, amb la col·laboració de Lleida Televisió. Aquest espai donarà veu als infants per compartir les seves reflexions i aprenentatges. A través dels seus ulls, s'explorà com perceben els conflictes, què els preocupa del futur i quines propostes tenen per construir un món millor.

En definitiva, "Mirades al món: un recorregut pels conflictes actius" no és només un projecte educatiu, sinó una eina de transformació. Més enllà de l'anàlisi teòrica, busca generar un impacte real en la manera com els i les joves comprenen el món i es relacionen amb ell. La seva mirada fresca i sense prejudicis pot obrir noves vies per replantejar la nostra manera d'entendre els conflictes i les possibilitats de construir una societat més justa i pacífica.

CONFLICTE I VIOLÈNCIA

En termes simples, un **conflicte** és una baralla, disputa o discrepància que es dona quan dues o més persones tenen interessos o opinions que no poden desenvolupar-se alhora, és a dir, que es contradiuen.

No obstant això, no s'ha d'associar sempre el terme "conflicte" amb **violència**, ja que pot involucrar-la o no.

Segons l'informe mundial sobre la violència i la salut emès per l'OMS (Organització Mundial de la Salut) l'any 2002, es defineix la violència com "l'ús intencional de la força física o el poder, sigui en grau d'amenaça o efectiu, contra un mateix, una altra persona, un grup o una comunitat, que tingui per conseqüència, o és molt probable que tingui per conseqüència lesions, danys psicològics, problemes de desenvolupament o privacions".

Així doncs, podem destacar les següents tipologies de violència segons el tipus de dany causat. Podem parlar de violència física, psicològica i emocional, violència sexual i el maltractament econòmic entès com l'ús il·legal o no autoritzat dels recursos d'una altra persona.

Possibles causes del conflicte:

La causa de la majoria dels conflictes es troba en la diversitat de pensament i personalitat inherent a tot ésser humà. Les causes que desencadenen un conflicte poden donar-se de manera individual o en simultani (creant un conflicte multi causal).

Entre les causes més representatives hi ha:

1.Discordança d'interessos:

Sorgeix un conflicte entre les parts perquè cadascuna d'elles busca el seu propi benefici o cobrir la seva necessitat i això va en contra de l'altra part involucrada.

2.Discordança de valors i ideologies:

Sorgeix un conflicte perquè les parts involucrades difereixen quant a creences, costums, valors, postures polítiques, religioses, etc.

3.Manca de comunicació:

Quan les parts presenten una relació de comunicació deficient, poden sorgir malentesos i les diferències es poden agreujar, conduint a presumpcions incorrectes, suposicions errònies i conflictes innecessaris.

4.Desigualtats:

Quan un grup o individu sent que els seus drets, oportunitats o recursos són injustament distribuïts o discriminats, poden sorgir conflictes socials.

Tipologies de conflictes:

1.Conflictes ideològics:

S'enfronten persones o grups amb postures ideològiques o polítiques oposades o que defensen interessos diferents. Les diferències de les postures solen ser molt clares i en alguns casos poden convertir-se en conflictes armats si una o les dues parts té o pretén el poder.

2.Conflictes religiosos o ètnics:

S'enfronten diferents sectors dins d'un mateix culte o ètnia o membres de diferents cultes que s'oposen entre si. Sovint, les pugnes tenen a veure amb la interpretació de les escriptures corresponents o les doctrines que s'elegeix adoptar.

3.Conflictes polítics:

S'enfronten bàndols o sectors que intenten obtenir el poder polític, econòmic i territorial d'un Estat.

4.Conflictes econòmics:

Sorgeix quan hi ha desacords en l'obtenció, distribució i gestió de recursos econòmics entre dues o més parts.

5.Conflictes armats:

S'enfronten grups que solen ser militars o paramilitars que pretenen obtenir el poder, territori o recurs disputat a la força.

LES DONES I ELS CONFLICTES

El Conveni de Ginebra de 1949 relatiu a la protecció de les persones civils en temps de guerra, és considerat com l'intent de normativitzar el Dret Internacional Humanitari.

En ell, s'estableix que les dones estaran especialment emparades davant de *"tot atemptat contra el seu honor i, en particular, contra els tractes humiliants i degradants, contra la violació, contra el forçament a la prostitució i qualsevol atemptat contra la seva pudor"*

No obstant això, durant l'any 2023 s'ha duplicat el nombre de dones que han perdut la vida en un conflicte armat respecte a l'any anterior, així com el nombre de casos de violència sexual. A més, el percentatge de nenes que van ser víctimes de violacions greus en conflicte armat ha augmentat un 35% segons el Consell de Seguretat de les Nacions Unides.

Ja sigui com infermeres, cuidadores, mares, filles, espies o combatents actives, les dones han estat part dels conflictes al llarg de la història. Normalment, les dones en temps de guerra formen part de la població civil, tot i que igual que homes i nens, poden ser víctimes de tortura, atacs indiscriminats, assassinats, amenaces, segrestos, desaparicions forçades, detencions, empresonament, violència sexual, desplaçament o reclutament forçat.

Elles, a més, han de vetllar per l'alimentació i la supervivència de les seves famílies, trobant el suport i l'atenció mèdica necessària en una situació personal de pobresa, pèrdua de treball i destrucció de la llar.

Algunes dones participen activament en la guerra. Per exemple, en les desmobilitzades Forces Armades de Colòmbia (FARC), prop del 40% de les persones combatents van ser dones.

Al Kurdistan, les Unitats Femenines de Protecció van comptar amb més de 30.000 integrants. Aquestes guerrilleres kurdes van combatre per alliberar Iraq i Síria de l'auto denominat Estat Islàmic i amb l'objectiu d'aconseguir la igualtat.

Segons **Amnistia Internacional** en el seu informe sobre les dones i els conflictes, les desigualtats de gènere s'incrementen durant els conflictes, i per això les dones juguen un paper difícil en temps de guerra. Segons les Nacions Unides, les nenes tenen un 90% menys de probabilitat de tenir accés a l'educació que els nens en zones de conflicte. També són víctimes de matrimonis infantils, de treball esclau o de ser reclutades com a nenes soldat. Les tasques domèstiques, les restriccions socials a la seva mobilitat i altres factors poden fer que les dones tinguin, en general, menys capacitat de fugida quan la població civil és atacada. En un intent de fugir del conflicte o de les seves conseqüències, moltes es converteixen en desplaçades o refugiades, malgrat els perills als quals s'exposen com el tràfic de persones i la tracta amb finalitats d'explotació sexual. Les dones detingudes o empresonades poden estar recloses en instal·lacions inadequades i sovint corren el risc de ser sotmeses a tortures basades en el gènere, com la violació i altres formes d'abús sexual, a mans dels seus carcellers o fins i tot altres reclusos.

Algunes de les principals conseqüències que pateixen les dones a la majoria dels conflictes armats són la tortura, les desaparicions forçoses, els desplaçaments, les pèrdues d'habitatge i de béns personals, la pobresa, la violència sexual, l'assassinat, el terrorisme, les amenaces o els matrimonis forçosos.

A tots aquests aspectes s'han de sumar les interseccionalitats que travessen a totes les dones i que generen una major vulnerabilitat. En els conflictes armats, les dones sovint tenen un impacte diferenciat, patint violència sexual, desplaçament i altres formes de violència. A més d'esdevenir víctimes directes dels conflictes, les dones també sofreixen les conseqüències indirectes de la guerra, a la mort o ferides dels seus familiars masculins se li suma que elles en moltes ocasions no tenen dret a la propietat, a treballar o a estudiar, cosa que augmenta la seva càrrega de treball, vulnerabilitat i discriminació.

Impacte en dones i nenes dels conflictes armats:

1- Violència sexual:

La violència sexual és una tàctica comuna en conflictes armats i les dones i nenes són particularment vulnerables a aquest tipus d'agressió.

2- Càrrega de treball i responsabilitats familiars:

La mort o ferides d'homes en conflictes sovint recau en les dones la responsabilitat de tenir cura de la família i assumir noves responsabilitats econòmiques.

3- L'accés a serveis bàsics:

Els conflictes interrompen l'accés a serveis essencials com l'atenció mèdica, la qual cosa afecta especialment les dones embarassades i lactants, així com les víctimes de violència sexual.

4- Desplaçament:

Els conflictes armats forcen les persones a fugir, i les dones i nenes sovint representen la majoria de persones desplaçades, enfrontant majors riscos de violència i explotació.

5- Discriminació i estigma:

Les dones que han patit violència sexual en conflictes sovint enfronten estigma i discriminació, la qual cosa dificulta la seva recuperació i reintegració en la societat.

El paper de les dones en la reconstrucció i la pau

El paper de les dones en la reconstrucció i la pau ha estat un paper clau, però alhora silenciats de la resolució de molts conflictes. La participació de les dones en la presa de decisions i els processos de pau és cabdal per assegurar que les seves necessitats i perspectives siguin considerades, segons *ONU Women*. Les dones exerceixen un paper clau en la construcció de la pau i la reconciliació en comunitats afectades per conflictes, promovent la justícia, la igualtat i la cohesió social.

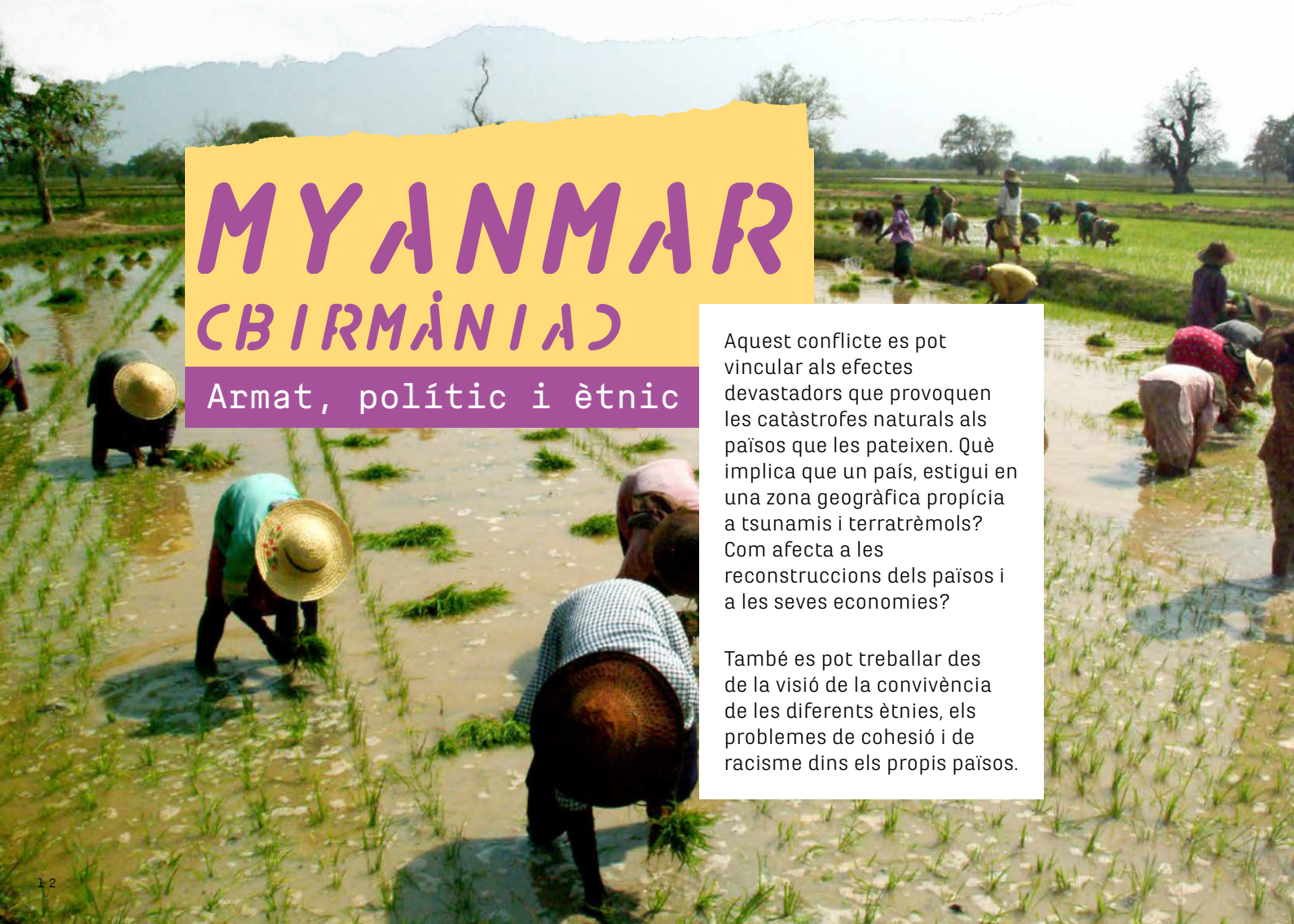
És fonamental brindar suport integral a les dones que han patit violència en conflictes armats, incloent-hi atenció mèdica, psicològica i social. Organitzacions internacionals com l'ONU han adoptat resolucions per abordar la violència de gènere relacionada amb conflictes, incloent-hi la creació de mecanismes de rendició de comptes i la garantia d'accés a serveis de salut sexual i reproductiva. Per exemple, ONU WOMENS, organització de Nacions Unides, dona suport a la participació de les dones en la consolidació de la

pau, capacitant responsables del manteniment de la pau i donant suport a les institucions de justícia per protegir les dones i nenes.

Algun exemple dels successos més lamentables de la història és el cas de les "Dones Consol", on 200.000 d'elles van ser víctimes de la violència sexual de l'exèrcit japonès durant el context de la Segona Guerra Mundial.

Malauradament, les dones continuen sent les principals perjudicades en el desenvolupament de qualsevol conflicte. Com és el cas de Myanmar, on recentment una pluralitat de dones d'ètnia rohingyas van ser víctimes de violència física i sexual als municipis de Min Gyi i Kyun Pauk.

Les dones continuen estant vulnerabilitzades i sense representació pel que fa a la presa de decisions. Per aquest motiu, és necessari continuar lluitant amb més convicció que mai, pel reconeixement i defensa dels drets i llibertats fonamentals de la dona perquè aquesta, sigui protagonista en l'assumpció de responsabilitats polítiques i econòmiques i a la vegada, deixi de ser la principal víctima en qualsevol conflicte internacional.

A wide-angle photograph of a rice paddy field in Myanmar. In the foreground, several farmers wearing traditional conical hats are bent over, planting rice seedlings in the muddy water. The field is filled with rows of young rice plants. In the background, more farmers are visible, some using oxen for plowing. The landscape is flat with some trees and distant hills under a clear sky.

MYANMAR

CBIRMANIA

Armat, polític i ètnic

Aquest conflicte es pot vincular als efectes devastadors que provoquen les catàstrofes naturals als països que les pateixen. Què implica que un país, estigui en una zona geogràfica propícia a tsunamis i terratrèmols? Com afecta a les reconstruccions dels països i a les seves economies?

També es pot treballar des de la visió de la convivència de les diferents ètnies, els problemes de cohesió i de racisme dins els propis països.

UBICACIÓ GEOGRÀFICA

La República de la Unió de Myanmar, coneguda també com a Birmània o simplement Myanmar, és un Estat situat al Sud-est Asiàtic. Limita al nord-oest amb Índia i Bangladesh, al nord-est amb la Xina, a l'est amb Laos i al sud-est amb Tailàndia.

La seva capital és Naypyidaw, l'idioma principal és el birmà i la cultura nacional ha estat profundament influenciada per la religió predominant, el budisme. Actualment, té una població d'uns 56.583.260 habitants.

Myanmar ha estat marcada per la lluita de l'autodeterminació i els conflictes ètnics des de la seva independència, esdevenint l'escenari de la guerra civil més llarga de la història. L'enfrontament entre el govern i diversos grups ètnics ha deixat un rastre devastador de violència, repressió i sofriment humà.

CONTEXT HISTÒRIC

Myanmar és considerat un dels països més hermètics i inestables en l'àmbit mundial. La seva història està marcada per dècades de conflictes interns i governs militars que han dificultat la consolidació d'una democràcia estable. La inestabilitat actual no és un fenomen recent, sinó que té les seves arrels en la independència del país i en les tensions ètniques i polítiques que han persistit al llarg del temps.

Abans de la seva independència, Myanmar formava part de l'Índia britànica, de la qual es va separar el 1937, convertint-se en una colònia administrada per separat. Durant la Segona Guerra Mundial, va ser ocupada pel Japó, fet que va provocar la destrucció del país i una lluita intensa per la seva alliberació. Quan el Regne Unit li va concedir la **independència** el 1948, va néixer la **Unió**

de Birmània, però el país ja estava immers en conflictes interns que han perdurat fins a l'actualitat.

Des dels inicis de la seva independència, la guerra civil ha estat una constant, convertint-se en un dels **conflictes més llargs del món** (ja fa 77 anys). La **divisió entre el centre** del país, dominat per l'ètnia Bamar budista, i les regions **perifèriques**, habitades per grups ètnics i religiosos diversos, ha estat un dels principals motors de la violència. Des de llavors, diversos grups armats han lluitat contra les forces militars pel **dret a l'autodeterminació**.

CAUSES DEL CONFLICTE

Una de les principals causes del conflicte a Myanmar és la **diversitat ètnica i la manca** de reconeixement polític per a moltes comunitats. Al país hi ha oficialment 135 grups ètnics reconeguts, però altres comunitats, com els musulmans rohingya, els panthay, els gorkha, els birmans indis i els birmans xinesos, no gaudeixen d'aquest reconeixement i han estat històricament discriminades. Els rohingya, per exemple, han estat privats de ciutadania des de 1948 i han estat víctimes de tortura, persecució i repressió. Aquests grups marginats tenen prohibicions com casar-se o viatjar sense permís de les autoritats i no poden posseir terres ni propietats.

El conflicte també ha estat marcat **per la influència de l'exèrcit en la política**. Després de la independència, U Nu, el primer ministre

de Myanmar, va governar fins al 1958, quan va ser substituït per un govern militar provisional dirigit pel general Ne Win. Tot i que el 1960 U Nu va tornar a guanyar les eleccions amb un 60% dels vots, dos anys després Ne Win va liderar un cop d'estat i va imposar un **règim militar**, inaugurant el "Camí Birmà al Socialisme". Aquest règim es va caracteritzar per la nacionalització de l'economia, la prohibició de la premsa independent i l'establiment d'un sistema de partit únic, el Partit del Programa Socialista de Birmània.

L'any 1974 es va aprovar una nova **Constitució** que va institucionalitzar el control militar sobre el país a través d'una Assemblea Popular. La repressió va continuar i el 1987, una forta crisi econòmica i la devaluació de la moneda van provocar protestes estudiantils que van desembocar en les manifestacions massives de "**l'Aixecament 8888**" l'any 1988. Aquestes mobilitzacions van ser reprimides brutalment i van provocar milers de morts.

Com a resposta, es va crear el Consell d'Estat per la Pau i el Desenvolupament (**SPDC**), una junta militar que va governar Myanmar fins al 2011. Durant aquest període, el règim va imposar la llei marcial, va canviar el nom del país de Birmània a Myanmar i va detenir milers de dissidents polítics.

Una de les figures més destacades en la lluita per la democràcia a Myanmar ha estat **Aung San Suu Kyi**, filla de l'heroi de la independència **Aung San**. Va ser detinguda en diverses ocasions i va passar anys sota arrest domiciliari, però la seva resistència pacífica contra la dictadura li va valer el Premi Nobel de la Pau el 1991.

L'esclat de la guerra civil l'any 2021:

Tot i que el país va començar un **procés d'alliberament** gradual el 2010, que va culminar amb eleccions lliures el 2015 i la victòria d'Aung San Suu Kyi, l'exèrcit va mantenir un control significatiu sobre el govern gràcies a la Constitució de 2008. Aquest text, redactat per la junta militar, assegurava als militars el 25% dels escons al Parlament i el control dels ministeris de Defensa, Assumptes Interns i Assumptes Transfronterers.

Finalment, el 2021, l'**exèrcit de Myanmar va enderroc**ar el govern democràtic d'Aung San Suu Kyi mitjançant un cop d'estat i va imposar una Junta Militar. La població civil va respondre amb protestes massives, que van ser durament reprimides, donant lloc a un esclat de violència generalitzada i el començament d'una nova fase de guerra civil. Actualment, el país s'ha convertit en un camp de batalla fragmentat i complex amb més de 15 grups rebels actius.

CONSEQUÈNCIES DEL CONFLICTE

Segons un informe recent del Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament (PNUD), des del cop militar del 2021 Myanmar s'ha vist immers en una crisi política i econòmica sense precedents. Els efectes de la pandèmia COVID-19, els conflictes arrelats, les greus violacions dels drets humans i l'empitjorament de la degradació ambiental han afectat tots els àmbits de la societat.

El país ha experimentat un **col·lapse econòmic**, amb un augment de la pobresa i una dràstica caiguda de la producció agrícola, reduïda un 16% des del 2021 per la guerra i les catàstrofes naturals agreujades pel canvi climàtic, mentre que la moneda nacional ha perdut més de la meitat del seu valor.

Segons l'informe, gairebé el 50% de la població viu per sota del llindar de **pobresa** i un 25% més es troba en risc. Els serveis públics estan greument afectats: més de la meitat del país no té accés a l'electricitat i els hospitals estan fora de servei a les zones en conflicte. Les **taxes d'escolarització** també han patit una davallada significativa, ja que els conflictes i la situació econòmica han dificultat l'accés a les escoles, i el curs 2023/2024 més del 20% dels nens i nenes no han assistit.

La guerra ha provocat el desplaçament forçat de més de **3,5 milions de persones** dins del país i moltes altres han fugit a països veïns. Les persones desplaçades internes viuen sense assistència ni protecció, i les comunitats d'acollida estan desbordades per la manca de recursos.

Aquesta greu situació ha portat més del 40% dels joves a voler emigrar, davant les escasses oportunitats laborals i el risc de reclutament forçós per part de l'exèrcit.

POSICIONAMENTS INTERNACIONALS

La comunitat internacional d'occident (**Estats Units, Regne Unit i l'ONU**) ha condemnat el cop d'estat i ha imposat sancions econòmiques contra la Junta Militar, però aquestes mesures no han estat suficients per frenar la repressió. Nacions Unides han intentat impulsar negociacions per restaurar la democràcia, però la Junta Militar s'ha mostrat inflexible. Altrament, països com la **Xina i Rússia** han bloquejat una condemna al Consell de Seguretat de les Nacions Unides, donant suport a la dictadura militar.

D'altra banda, durant els últims anys, Estats Units ha estat el finançador més gran de la crisi humanitària de Myanmar, amb una aportació de 114 milions de dòlars l'any 2024. Tanmateix, recentment, l'administració Trump ha establert mesures per frenar la major part de l'ajuda exterior

i desarticular l'Agència dels Estats Units per al Desenvolupament Internacional (USAID). Aquest congelament dels programes d'assistència ha creat una situació desoladora, comportant **retallades** als serveis pels refugiats de Myanmar i obligant les ONG a abandonar molts programes. Més de 100.000 persones birmanes que viuen en campaments al llarg de la frontera tailandesa, ja pateixen la suspensió d'atenció sanitària i alimentària.

El conflicte enfronta l'exèrcit i el govern militar amb grups ètnics armats i moviments prodemocràtics, generant una crisi política i humanitària prolongada.

PROPOSTES D'ACTIVITATS

1

ACTIVITAT 1

Buscar notícies sobre les afectacions de l'últim Tsunami a Myanmar.

Com ha afectat a la població i danys causats. Aprofitar la reflexió per ficar-nos en la pell d'altres països i fer una simulació sobre que passaria a la ciutat si hi hagués una situació de catàstrofe natural, com ens afectaria i que ens caldria per tornar a recuperar la vida diària.

2

ACTIVITAT 2

Fer una recerca del nombre de catàstrofes naturals que ha patit Myanmar i els anys que han passat. Quins països del món són els que han tingut un nombre major de catàstrofes naturals?

3

ACTIVITAT 3**Joc de rol**

Es tracta de fer un joc de rol, que consisteix a fer que l'alumnat, a través del diàleg i la cooperació entre els grups, ajudi a reconstruir la convivència d'un poble on conviuen diferents grups ètnics. Per al seu desenvolupament, l'alumnat s'ajuntaran amb grups de 3-5 persones perquè representin els següents grups: Els Bamar, els Shan, els Karen, els Arakanesos i els Mon. Cada grup haurà de crear un decàleg per la convivència que es consensuarà amb la resta de grups i de tots es crearà un en conjunt que faciliti el diàleg i la convivència.

4

ACTIVITAT 4**Nacions Unides:**

El joc consisteix a fer que l'alumnat haurà de representar a l'Organització de les Nacions Unides i mirar què representa un organisme com aquest en l'àmbit internacional. Es fa la proposta de poder escriure una carta com si fossin les NNUU, dirigint-se al *Tatmadaw*, la principal força militar nacional que ha incorregut en pluralitat d'atacs sanguinaris.

L'alumnat haurà de tenir en compte a l'hora de redactar els valors de l'Organització: La pau, la justícia, el respecte, els drets humans, la tolerància i la solidaritat.

5

ACTIVITAT 5

Un país diferent:

Myanmar destaca per la seva diversitat ètnica, albergant dins d'ella més de 180 grups ètnics. Per saber diferenciar què significa un grup ètic, es proposa buscar els principals trets de les següents tribus majoritàries al país: els Bamar, els Shan, els Karen, els Arakanesos i els Mon.

6

ACTIVITAT 6

Aung San Suu Kyi:

Demanar al grup classe cercar informació sobre aquesta persona i crear un cartell, es pot pensar si fer una presentació conjunta per grups o de forma individual, per descobrir qui va ser aquesta persona i per què va ser important.

Es pot demanar respondre a preguntes com:

- Quins són els motius pels quals Amnistia Internacional li va treure la distinció d'Ambaixadora de Consciència?
- Qui és Amnistia Internacional?
- Buscar informació sobre quina és la tasca d'Amnistia i quin paper juguen en la defensa dels drets humans.

MÈXIC

Armat, econòmic
i polític

Aquest conflicte es pot vincular als efectes de les drogues en la societat i en concret centrar-se en la dificultat de viure en un país on els nens i nenes viuen el seu dia a dia amb aquesta realitat, sobretot enfocat en l'àmbit escolar i en com afecta en els aprenentatges i en la formació de la infància..

INTRODUCCIÓ

Mèxic, oficialment Estats Units Mexicans, és una república federal amb 32 estats lliures i sobirans. Està situat a Nord-amèrica i limita al nord amb els Estats Units, al sud-oest amb l'oceà Pacífic, al sud-est amb Guatemala i Belice, i a l'est amb el Golf de Mèxic i el Mar Carib. La seva capital és Ciutat de Mèxic, la llengua oficial és l'espanyol i té 137,7 milions d'habitants.

El país viu una guerra no declarada, on organitzacions criminals no només lluiten entre elles pel control del tràfic, sinó que també desafien l'Estat, generant nivells de violència molt alts. Les zones més afectades són Sinaloa, Michoacán, Guanajuato, Guerrero i Chiapas, i recentment el conflicte s'ha estès a Tabasco, Sonora i Chihuahua, on la disputa pel control de territoris i activitats il·legals ha intensificat la violència.

CONTEXT HISTÒRIC

De 1876 a 1911, Porfirio Díaz va governar Mèxic amb un règim dictatorial. Va prometre a la ciutadania una millora de les seves condicions de vida.

Al principi del seu règim dictatorial va portar molts recursos provinents d'Espanya, com per exemple, el tren. Però existien moltes desigualtats econòmiques al país que generaven pobresa. Aquesta situació de desigualtat va desencadenar que Francisco Ignacio Madero, es presentés com a nou president de Mèxic i tingués un gran suport per part de gran part de la ciutadania. Aquesta situació no va agradar al dictador Porfirio Díaz. Altres personatges com Emiliano Zapata o Pancho Villa també volien que el govern finalitzés i van sumar esforços per treure-li la presidència.

Davant d'aquesta situació Porfirio Díaz va empresonar a Francisco I. Madero, però aquest es va escapar i fugir cap als Estats Units. Des de l'exili va realitzar el *Plan de San Luis*, un pla que pretenia l'enderrocament de l'actual govern, amb un aixecament d'armes el 20 de novembre de 1910. Amb aquesta situació, el 25 de maig de 1911, Porfirio Díaz va renunciar a la presidència de Mèxic i pujant a la presidència Francisco I. Madero, però, molt ràpidament va ser traït i assassinat per Victoriano Huerta. L'any 1914 Venustiano Carranza va ocupar el seu lloc donant. Després d'aquesta llarga lluita per presidir el govern, Mèxic necessitava enfortir el seu sistema polític per garantir la seguretat de les persones i el seu patrimoni.

Arran dels desencadenants d'aquesta situació, als anys 60 i 70, les autoritats mexicanes van iniciar una sèrie d'operacions per erradicar les plantacions de drogues que havien proliferat en l'època de la lluita pel govern.

Algunes d'aquestes accions van ser potenciar la **intervenció** de les forces armades, la criminalització de la seva producció i comercialització, l'establiment d'un règim d'excepció en matèria penal, etc.

No obstant això, durant els anys 80, el narcotràfic es va convertir en una peça fonamental de l'economia del país, amb el tràfic de drogues cap als Estats Units com a principal font d'ingressos per a grups criminals cada vegada més organitzats. Aquesta activitat va generar una sèrie de conflictes entre els càrtels per aconseguir el control del territori i, alhora, va alimentar una xarxa de corrupció política i policial que va permetre als grups operar amb impunitat.

La situació es va veure agreujada a partir del 2006, quan el president Felipe Calderón va llançar una **ofensiva militar** massiva contra els càrtels de la droga. Aquesta estratègia tenia l'objectiu de debilitar-los i recuperar el control estatal del territori, però pel contrari, va provocar una **escalada de la violència**, una

major fragmentació dels càrtels i una crisi de seguretat que encara persisteix actualment. A més, la militarització del conflicte va portar a l'ús de les forces armades en operacions de seguretat pública, fet que va provocar un augment d'execucions extrajudicials i abusos de drets humans per part de les autoritats.

Concretament, el conflicte actualment es caracteritza per una **batalla constant entre grups del crim organitzat**, especialment el Càrter de Sinaloa i el Càrter Jalisco *Nueva Generación* (CJNG), que competeixen pel control de les rutes de **tràfic de drogues**, així com per altres activitats il·legals com el **robatori de combustible**, el **tràfic de persones** i l'**extorsió**.

CAUSES DEL CONFLICTE

Les causes del conflicte armat a Mèxic són diverses i estan interconnectades entre elles.

En primer lloc, el principal factor que alimenta el conflicte és el **consum de drogues** de la població mundial, però més específicament la compra que es realitza per part dels Estats Units, portant els càrtels mexicans a desenvolupar rutes de distribució enginyoses per transportar les substàncies il·legals més enllà de les fronteres nacionals, emprant l'ús de tècniques com els drons i túnels sofisticats.

Seguidament, la debilitat i la **corrupció** de les institucions i forces de seguretat han creat un terreny propici per al creixement d'aquests grups. Nombrosos càrrecs públics han estat coaccionats, comportant la

impunitat de les operacions dels càrtels i una erosió de la confiança i la seguretat pública en el sistema polític.

A més, la **desarticulació interna** dels grups organitzats, com és el cas del Càrtel de Sinaloa, ha provocat una fragmentació del panorama criminal, amb grups locals que competeixen pel control d'indrets cada vegada més dispersos, desplaçant l'enfrontament a noves zones del país. S'espera que aquesta reorganització de bandes suposi un augment de la violència durant l'any 2025, amb el CJNG aprofitant la fragmentació del seu rival per ampliar el control en zones clau del conflicte.

CONSEQÜÈNCIES DEL CONFLICTE

Les conseqüències de la guerra civil de càrtels a Mèxic són devastadores. Segons ACLED, Mèxic ocupa el **quart lloc mundial en termes de conflicte extrem**, amb més de 30.000 assassinats a l'any, més de 124.000 persones desaparegudes segons la Comissió Nacional de Búsqueda (CNB) i una taxa de desplaçats interns que augmenta constantment.

Les ciutats i pobles de les regions afectades, s'han convertit en veritables camps de batalla i els mecanismes limitats de l'Estat per supervisar l'ús de la força, condueixen a posicionar a Mèxic com el **segon país més perillós del món per la població civil**.

El conflicte també ha comportat efectes molt greus per la infància del país. Segons

un informe publicat l'any 2021 per la Red por los *Derechos de la Infancia en México* (REDIM), entre 145.000 i 250.000 menors de 17 anys es trobaven en risc de ser reclutades o utilitzades pels grups criminals. La seva captació es perfecciona mitjançant vigilància prèvia, amenaces, enganys a través dels videojocs i les xarxes socials, o amb la promesa de treball i diners fàcils.

Una vegada els **menors són reclutats**, els utilitzen en almenys 15 activitats delictives, depenent de la seva edat i gènere. L'informe explica que la infància de 6 a 12 anys fa funcions de missatgeria, reclutadores d'altres nens i nenes per a l'explotació sexual, falcons i transportadors de substàncies il·legals; de 13 a 17 anys, fan funcions de vigilància de cases de seguretat, producció i moviment

de drogues, a més, sovint estan obligats a participar en conflictes armats que posen en perill la seva vida i, fins i tot, se'ls assigna l'execució de segrestos o assassinats a sou.

Les **nenes i adolescents** captades encara són més vulnerables, ja que se suma estar exposada al sistema masclista que incrementa el risc de ser violades. S'han reportat casos en els quals són tractades com "esclaves sexuals", sotmetent-les a embarassos planificats o obligant-les posteriorment dels abusos sexuals a avortar.

La corrupció i la impunitat dificulten la lluita contra el crim organitzat.

POSICIONAMENTS INTERNACIONALS

En l'àmbit internacional, el conflicte armat a Mèxic ha tingut una repercussió significativa. La política exterior dels **Estats Units**, en particular, ha jugat un paper destacat en la guerra contra les drogues, aportant recursos i assistència militar al govern mexicà, però aquesta intervenció ha estat criticada per algunes organitzacions de drets humans i per una part de la societat mexicana, que considera que la militarització del conflicte a la zona de Mèxic ha agreujat la violència i que potser el que cal és endurir la Política de consum als Estats Units.

La recent arribada de Trump al poder a inicis del 2025, ha comportat un canvi en l'enfocament de la política exterior dels Estats Units. La seva estratègia inclou declarar els càrtels mexicans com organitzacions terroristes, aplicar aranzels

com a mesura de pressió i militaritzar la frontera. Aquesta nova designació, dona peu a intervencions militars directes en territori mexicà mitjançant operacions encobertes, al bloqueig d'actius associats als càrtels en bancs internacionals, i a persecució judicial extraterritorial dels membres i aliats dels grups criminals. Segons ACLED, aquestes accions nord-americanes, podrien exacerbar la fragmentació del panorama criminal, alimentant les disputes de poder internes i intensificant els enfrontaments entre faccions rivals.

Al seu torn, l'**ONU**, ha reconegut la gravetat del conflicte i ha instat a la comunitat internacional a col·laborar més estretament per fomentar una estratègia global contra el narcotràfic. Els Estats d'occident, han començat a dubtar de l'efectivitat de les polítiques activades en l'àmbit nacional per a sufocar el conflicte, destacant la necessitat de la col·laboració externa en aquesta lluita.

Una de les àrees de treball de l'ONU a Mèxic, se centra a promoure tres temàtiques especialment rellevants en el context de la nació: l'erradicació de la violència, amb el focus en les dones, nenes i els i les adolescents, la promoció de la transparència i rendició de comptes i garantia dels drets humans, incloent-hi accés a la justícia per a les víctimes i protecció de persones migrades i refugiades.

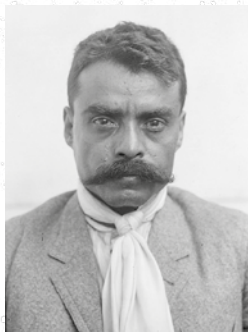
El conflicte a Mèxic s'agreuja amb la intervenció militar i financera dels EUA sota Trump, mentre l'ONU reclama una resposta global centrada en drets humans i protecció de col·lectius vulnerables.

PROPOSTES D'ACTIVITATS

1 ACTIVITAT 1

Qui va ser Emiliano Zapata?

Us convidem a conèixer qui va ser aquest personatge tan rellevant a la revolució Mexicana a través de la cançó de Lax'n Busto "Emiliano Zapata" (1998). Escolteu-la i a través de la lletra, i de la vostra pròpia cerca, aneu descobrint moments, fites i personatges de la revolució mexicana.

2 ACTIVITAT 2

Cinefòrum "Maria en tierra de nadie"

(Activitat adreçada per l'ESO).

Visionat del tràiler de la pel·lícula "María en tierra de nadie". Posteriorment es pot iniciar un debat obert a l'aula sobre què és i què significa el tràfic de persones, com es finança els càrtels, com afecten, com es podrien parar i quines alternatives es poden trobar.

ACTIVITAT 3

Fer un treball de recerca a l'aula sobre quins són els efectes o els senyals principals de l'ús d'alcohol o drogues en les persones

diferenciant les mostres de salut físiques i les emocionals treballant així les diferents maneres de veure la salut, com la importància de la salut mental més enllà de la salut física (es mostra en fatiga, problemes en dormir, queixes contínues, ulls enrogits i sense brillantor, emocionals: canvis en la personalitat, canvis ràpids d'humor, irritabilitat, comportament irresponsable, poc amor propi o autoestima, manca de judici, depressió, retraïment i una manca general d'interès; de família: començar arguments, desobeir les regles, retreure o deixar de comunicar-se amb la família,

rebel·lar-se contra els pares, mares o tutors; a l'Escola: interès decreixent, actitud negativa, qualificacions baixes, absències freqüents, faltes al deure i problemes de disciplina i problemes socials: amics o pares embolicats amb drogues i alcohol, problemes amb la llei i el canvi dramàtic en vestir i aparença.)

En aquesta pàgina de la Generalitat trobareu recursos, per edats, per treballar el tema de les drogues i les addiccions:

https://drogues.gencat.cat/ca/professionals/prevencio/programes_i_recursos/ambit_educatiu/programes_i_materials_deducacio_formal/

HAITI

Armat i social

Aquest conflicte es pot vincular als efectes de la descolonització general dels països. Quin paper hem jugat com a països colonitzadors i quina responsabilitat tenim. També es pot aprofitar per parlar del Deute extern, que és i que significa i quins efectes econòmics causa en els països.

INTRODUCCIÓ

Haití, oficialment anomenat República d'Haití, és un Estat situat a l'oest de l'illa *La Española*, al mar Carib. Al nord de l'illa es troba l'oceà Atlàntic, al sud el mar Carib, a l'oest Cuba i Jamaica i a l'est, les seves fronteres limiten amb República Dominicana, el país veí que ocupa la part oriental de l'illa *La Española*.

La seva capital és *Puerto Príncipe*, els idiomes oficials són el *kreyòl* i el francès, i actualment compta amb uns 12,2 milions d'habitants.

Des de fa dècades, Haití s'enfronta a una greu crisi de drets humans, que ve precedida per una violència instaurada per part de nombrosos grups armats, una corrupció sistemàtica i altes dificultats de caràcter econòmic i social.

CONTEXT HISTÒRIC

Haití ha estat marcat per una història de resistència i lluita des que es va convertir en la **primera nació independent d'Amèrica Llatina** i el primer Estat format per antics esclaus el 1804. Malgrat aquest triomf històric, el país va haver de fer front a nombrosos obstacles des del seu naixement com a República.

A conseqüència de l'alliberament colonial, la major part de les plantacions i infraestructures del país van quedar destruïdes, portant al país a una condició econòmica deplorable. A més, a canvi del reconeixement diplomàtic d'Haití, França va imposar una indemnització milionària, obligant al govern a **endeutar-se** amb grans préstecs a bancs estatunidencs, francesos i alemanys, destinant la major part del

pressupost nacional en reemborsaments dels interessos dels crèdits durant 122 anys.

D'altra banda, durant el segle XIX i XX, Haití va viure una successió de dictadures, cops d'estat i intervencions estrangeres, incloent-hi l'**ocupació** nord-americana de 1915 a 1943. Aquest període va servir per consolidar l'explotació de recursos per part de potències exteriors, mentre que al país la pobresa i inestabilitat augmentava.

Entre 1957 i 1986, la dictadura de François "Papa Doc" i el seu fill Jean-Claude "Baby Doc" va marcar una de les etapes més fosques de la història haitiana. La **forta repressió** cap a la població civil va deixar prop de 30.000 morts, mentre que la **corrupció** va buidar els fons diners de l'Estat. Tot i els intents de democratització en la dècada de 1990, Haití va continuar patint crisis polítiques, amb presidents derrocats i l'enviament de missions de pacificació de l'ONU.

Aquesta situació s'ha vist agreujada al llarg del segle XXI per **catàstrofes naturals**, com el devastador terratrèmol del 2010, que va destruir gran part de la infraestructura del país i va provocar més de 250.000 morts. L'enorme ajuda internacional rebuda no va ser suficient per reconstruir Haití, ja que la corrupció i la mala gestió van impedir una recuperació real.

Els anys següents van estar marcats per l'**agitació política i social** fins a l'assassinat del president Jovenel Moïse el 2021, fet que va precipitar el col·lapse institucional del país i va permetre als grups armats prendre el control d'àmplies zones del territori.

Actualment, Haití s'enfronta a una greu crisi humanitària i de drets humans, agreujada per la violència extrema de gairebé **200 bandes armades**, que compten amb un control del 85% sobre la capital del país, Port Príncep, i s'estan expandint a altres zones del país, com Ovest i Artibonite. Aquests grups organitzats han imposat la seva pròpia llei mitjançant

la violència, l'extorsió i el terror, apoderant-se de barris sencers, bloquejant carreteres i controlant l'accés als recursos. Els segrestos s'han convertit en una de les seves principals fonts de finançament i les extorsions a empreses i ciutadania són constants.

A més, han atacat seus policials i han assassinat funcionariat, deixant les forces de seguretat en una situació de total impotència.

Haití pateix una crisi de pobresa, violència de bandes, desplaçaments massius i falta de serveis bàsics.

CAUSES DEL CONFLICTE

L'actual situació de violència extrema a Haití té diverses causes profundes que han confluït al llarg del temps. D'una banda, la **debilitat crònica de les institucions** haitianes ha permès el creixement dels grups criminals, que han aprofitat la corrupció i el buit de poder per consolidar el seu domini sobre el territori. Els successius governs han estat incapaços de garantir la seguretat i la justícia, fet que ha donat lloc a un clima d'impunitat generalitzada i a la sensació per la població que només poden ser protegits per les bandes i no per un govern.

D'altra banda, la **pobresa extrema** -enquistada durant segles- i la manca d'oportunitats, han empès molts joves a unir-se a les bandes criminals per poder sobreviure i portar diners a la família, que sovint representen l'única font d'ingressos en

algunes comunitats. A més, el **tràfic il·lícit d'armes** ha estat un factor determinant en l'escalada de violència. Armes provinents dels Estats Units han arribat a mans dels grups criminals, que han augmentat la seva capacitat ofensiva i han enfrontat directament les debilitades forces de seguretat haitianes.

Finalment, les **ingerències estrangeres** també han jugat un paper crucial en la situació actual. Potències com els Estats Units, han intervingut repetidament en els assumptes interns d'Haití, sigui mitjançant ocupacions militars o mitjançant polítiques econòmiques que han contribuït a la dependència del país, sense solucionar els problemes de fons.

CONSEQUÈNCIES DEL CONFLICTE

Haití ja era el país més pobre de l'hemisferi occidental abans de la crisi actual. La manca de serveis bàsics i les altes taxes de desigualtat han fet que una gran part de la població visqui en condicions extremes. L'actual escalada de violència ha agreujat encara més la situació: segons xifres recents de la Organització Internacional per a les Migracions (OIM), **més d'un milió de persones han estat desplaçades** internament, triplicant la xifra d'un any, i la meitat són nens que necessiten ajuda urgent. A més, segons l'ONU, almenys 5.601 persones van ser assassinades durant el 2024 en mans de les bandes organitzades, 2.212 ferides i 1.494 segrestades.

Els hospitals estan desbordats o han hagut de tancar a causa de la inseguretat, deixant la població sense atenció sanitària. Alhora, la **inseguretat alimentària** ha arribat a nivells

crítics, ja que sovint les carreteres estan bloquejades, interrompent el subministrament d'aliments, paralitzant l'economia i dificultant l'arribada d'ajuda.

En aquest context, la **infància** és especialment vulnerable: a més de la malnutrició i la interrupció escolar, els nens estan exposats a alts nivells de violència. L'ONU indica que prop de 2 milions de menors a Port Príncipe han patit violència extrema, com veure o patir trets, segrestos o assassinats a familiars. A més, s'assenyala un augment del 70% en el reclutament infantil durant el 2024, els quals formen fins a la meitat de les files dels grups armats.

Malauradament, l'ús de la **violència sexual** per part dels grups criminals s'ha generalitzat, utilitzant-la per atemorir, controlar i intimidar la població. Entre el gener i l'octubre de 2024, gairebé 4.000 nenes i dones van denunciar actes de violència sexual, la majoria atribuïts a membres de bandes. Les víctimes no poden accedir a deguda protecció ni atenció, ja que els recursos institucionals són limitats i l'atenció sanitària està obstaculitzada.

POSICIONAMENTS INTERNACIONALS

Les **Nacions Unides** i diverses organitzacions humanitàries han expressat una profunda preocupació per la situació d'Haití. L'Alt Comissionat per als Drets Humans, Volker Türk, ha denunciat la impunitat i la corrupció com a principals motors de la crisi i ha subratllat la necessitat d'una resposta internacional més contundent.

L'ONU ha desplegat instruments com la missió política especial per la defensa dels drets humans a Haití (**BINUH**) i la Missió Multinacional de Suport a la Seguretat (**MSS**). Aquesta última, liderada per Kènia, té l'objectiu d'ajudar a estabilitzar el país. Tanmateix, els resultats de les forces enviades es consideren insuficients, ja que pocs països van finançar el projecte, comptant amb 400 oficials en lloc dels 2.500 que estaven previstos.

Els **Estats Units** han intentat frenar el flux d'armes cap a Haití i han pressionat perquè la missió de seguretat es converteixi en una força de manteniment de la pau de l'ONU. Tanmateix, la proposta s'enfronta a les oposicions de Rússia i Xina, que es mostren reticents a una intervenció més profunda. A més, els Estats Units i els països del Carib, han intentat promoure un procés de transició política, però la manca de consens intern i la desconfiança de la població han fet que aquest camí sigui difícil de materialitzar.

PROPOSTES D'ACTIVITATS

1

ACTIVITAT 1

Què està passant a Haití?

Visualitzeu a l'aula aquest vídeo curt per poder conèixer més en detall el conflicte.

¿Qué está PASANDO en HAITÍ?

La crisis de Haití resumida en 10 minutos

www.youtube.com/watch?v=u1DQ9jeZTes

ACTIVITAT 2

Lectures a la premsa escrita.

Podeu complementar el visionat del vídeo anterior amb aquests reculls de premsa.

La debilitat crònica de les institucions, la pobresa extrema i la manca d'oportunitats han provocat el creixement de bandes criminals, que han pres el control de la capital en forma de violència comportant l'evacuació de les tropes americanes del territori.

Es proposa un treball en grup de l'alumnat per fer una cerca i redacció dels principals punts del conflicte després de la lectura d'aquests articles:

- El País.

<https://elpais.com/america/2025-08-04/bandas-criminales-atacan-un-orfanato-y-secuestran-a-nueve-personas-en-haiti.html>

- BBC.

[Haití - BBC News Mundo](#)

- Nacions Unides.

En Haití, las personas desplazadas por la violencia llegan a 1,3 millones | Noticias ONU

<https://news.un.org/es/story/2025/06/1539411>

També podeu fer cerca lliure d'altres articles sobre Haití.

ACTIVITAT 3

Quan són importants?

Poder reflexionar sobre l'atenció que els mitjans donen als països empobrits quan hi ha una catàstrofe, com el terratrèmol d'Haití en 2010 i com les persones s'involucren en aquest i l'atenció que els països reben quan no hi ha cap situació d'emergència. Per poder executar aquesta activitat, cal buscar el nombre de notícies sobre Haití en un any i la mateixa cerca quan va existir el terratrèmol.

4

ACTIVITAT 4

Xerrada a l'aula sobre la descolonització i el deute extern,

de la Regidoria de Cooperació. Aprofitar per parlar a l'aula del que significa la Descolonització, quin paper van jugar els països colonitzadors, com van quedar els països i quines responsabilitats tenim com a països del Nord en totes aquestes situacions. Des de la Regidoria de Cooperació oferim de forma gratuïta una xerrada sobre aquest tema de 45 min de duració. Per posar data podeu fer un correu electrònic a cooperacio@paeria.cat

ACTIVITAT 5

Visiteu pàgines d'interès i vegeu vídeos sobre el procés de descolonització dels països:

- Descolonització d'Àfrica i Àsia (12')

<https://www.youtube.com/watch?v=E8IN3zR1wm0>

- Descolonització del món (8')

<https://www.youtube.com/watch?v=VZeLHk6SvYs>

- Descolonització Àsia (13')

https://www.youtube.com/watch?v=6_sVLGvcL_w

CUBA

El bloqueig
econòmic de
Cuba imposat
pels Estats
Units

Tot i que el conflicte de Cuba és un conflicte purament polític, es pot aprofitar per treballar a les aules els efectes de la globalització i el deute extern. Explicar què significa el capitalisme i els seus efectes pel que fa a les economies mundials.

Com afecta el bloqueig d'un país i com les economies de cada país estan molt vinculades a les polítiques exteriors. També es pot aprofitar per treballar les actuals polítiques d'EEUU amb l'augment d'impostos a les importacions d'Europa.

INTRODUCCIÓ

Cuba, oficialment anomenada República de Cuba, és un Estat insular situat al mar Carib, concretament pertany al conjunt d'illes de las *Antillas Mayores*. Al nord de l'illa es troben els Estats Units i Bahames, a l'oest Mèxic, al sud les Illes Caiman i Jamaica i a l'est l'illa La Española.

La seva capital és La Habana, l'idioma oficial és l'espanyol i la seva població actual és d'uns 11,2 milions d'habitants.

El conflicte de Cuba es tracta d'un conflicte bàsicament econòmic entre Cuba i Estats Units, és un fenomen actiu que persisteix des de fa sis dècades. Tot i que no és un conflicte armat o violent, les restriccions imposades unilateralment per un Estat a un altre en funció dels seus interessos individuals és una clara violació del Dret Internacional, comportant conseqüències extremes per la població civil.

CONTEXT HISTÒRIC

(i desenvolupament del
bloqueig)

La història econòmica de Cuba està marcada pel colonialisme i la influència estrangera. Com la major part de Llatinoamèrica, va ser colònia espanyola fins al 1898, quan va aconseguir la independència amb el suport dels Estats Units. Tot i aquest suport, la intervenció nord-americana va establir un patró de dependència econòmica que els va garantir un fort control sobre les decisions cubanes.

Aquest domini es va mantenir fins al triomf de la **Revolució Cubana** el 1959, quan Fidel Castro va enderrocar la dictadura i, aliat amb l'URSS, va implementar **una política de nacionalitzacions**, que van afectar grans empreses nord-americanes. L'expropiació de

terres, refineries de sucre i infraestructures controlades pels EUA va provocar una resposta immediata: el 1960 va començar a aplicar les **primeres restriccions comercials**: que prohibien totes les exportacions, excepte medicines i alguns aliments.

El 1962, John F. Kennedy va ampliar-les fins a un **bloqueig total** amb mesures com l'activació de la "Llei contra l'enemic", que prohibeix el comerç amb països adversaris en temps de guerra o emergència. Amb l'aliança creixent entre Cuba i l'URSS, el bloqueig es va consolidar com a estratègia per debilitar el règim socialista i fomentar un canvi polític.

Durant les dècades següents, el bloqueig es va mantenir amb ajustaments i ampliacions. Les lleis *Cuban Democracy Act* (1992) i *Cuban Liberty and Democracy Solidary Act*, coneguda com a *Llei Helms-Burton* (1996), van reforçar l'estratègia d'aïllament econòmic.

CAUSES DEL CONFLICTE CO LA LLEI HELMS-BURTON

Aquesta llei que es va signar el 1996 sota el mandat de Bill Clinton, i coincidint amb l'enderroc en espai aeri Cubà de dues avionetes americanes, va **codificar** el bloqueig, va ampliar el seu efecte en l'àmbit **extraterritorial** i va traslladar-ne el control del poder executiu al Congrés dels Estats Units, dificultant qualsevol flexibilització o eliminació de les accions del bloqueig sense aprovació legislativa.

Com a objectius principals del *Helms-Burton*, observem l'enfortiment de l'embargament contra el govern de Cuba, el suport a una transició democràtica a l'illa i la protecció

dels drets de propietat de la ciutadania estatunidenca a la regió. Des del punt de vista polític, va ser dissenyada per intentar provocar el **col·lapse del sistema socialista cubà**. Econòmicament, la legislació buscava **dissuadir qualsevol inversió estrangera a Cuba**, imposant sancions a empreses i països que comerciessin amb l'illa i restringint encara més les seves possibilitats de desenvolupament econòmic.

El seu contingut es basa a reforçar les sancions unilaterals contra Cuba, prohibeix l'establiment a l'illa de Cuba a institucions financeres internacionals, i determina que l'aixecament del bloqueig només serà efectiu en cas de l'establiment d'una transició política i una economia de mercat.

Aquesta llei també determina que el Govern cubà va confiscar il·legalment la propietat de la ciutadania cubana i estatunidenca. Per consegüent, estableix que qualsevol persona física o jurídica que "trafiqui" amb béns confiscats per la nacionalització de la

Revolució Cubana, pot ser demandada als tribunals nord-americans.

Finalment, la llei també estableix la denegació de visats i l'expulsió d'EUA de qualsevol persona que estigui relacionada en l'acte de confiscació o transacció de la propietat reclamada per part d'algun ciutadà estatunidenc. La família o representants de qualsevol d'aquestes persones també estan subjectes a expulsió.

En resum, una llei que empara legalment el bloqueig i que dificulta que qualsevol altre país pugui entrar a l'illa.

El conflicte de Cuba reflecteix dècades de tensions polítiques, econòmiques i socials marcades per l'embargament dels Estats Units i el règim comunista.

CONSEQÜÈNCIES DEL CONFLICTE- BLOQUEIG

El bloqueig econòmic imposat pels Estats Units a Cuba ha tingut conseqüències significatives en la realitat socioeconòmica del país des del seu establiment l'any 1960.

Com hem observat, l'embargament imposa severes **restriccions comercials i financeres** a Cuba, limitant la seva capacitat d'exportar i importar productes als Estats Units. Tanmateix, l'any 2000 es va aprovar l'autorització a l'exportació de productes agrícoles a l'illa, condicionada al pagament en efectiu i per avançat, sense cap finançament dels EUA.

A més, la Llei per la Democràcia Cubana impedeix que l'illa pugui establir relacions

comercials amb filials de companyies nord-americanes ubicades a tercers països i prohibeix l'entrada a territori estatunidenc durant un termini de 180 dies als vaixells internacionals que anteriorment entrin a port cubà.

Tant aquestes mesures com els efectes extraterritorials del bloqueig, **obliguen moltes empreses a triar** entre establir relacions comercials amb Cuba o mantenir accés al mercat nord-americà, que és molt més extens.

El **turisme nord-americà** també està prohibit, amb algunes exempcions (Llei de Reforma a les Sancions Comercials i Ampliació de les Exportacions), i Cuba no pot utilitzar el dòlar en les seves transaccions financeres internacionals, la qual cosa genera grans dificultats per al sistema econòmic del país. Segons un informe recent del *Ministerio de Relaciones Exteriores de Cuba* (MINREX), 25 dies de bloqueig equivalen al finançament necessari per a cobrir el Quadre Bàsic de

Medicaments del país durant un any (uns 339 milions de dòlars). Els danys acumulats durant més de sis dècades de bloqueig corresponen a més de **164 mil milions de dòlars**.

Aquests efectes en l'economia de l'illa, impacten directament a la **població cubana**: es troben en una situació de manca de productes bàsics com aliments i medicines, provocant una inflació dels preus; les restriccions condicionen l'accés a noves tecnologies, limitant el desenvolupament en sectors sanitaris i educatius; s'ha produït una onada d'emigració massiva, ja que més d'un milió de cubans han optat per buscar noves oportunitats laborals fora del país; etc.

No obstant això, cal destacar que els experts determinen que les polítiques internes adoptades pel govern, com la centralització econòmica, la falta d'incentius per la inversió estrangera i les limitacions al mercat privat, han contribuït de manera significativa a les dificultats econòmiques que presenta Cuba.

En aquest cas, caldria també tenir en compte la situació de vulneració de Drets Humans que pateix de forma constant la població Cubana i quin paper juguen en aquest sentit les autoritats del país. Mentre el govern cubà assegura que es garanteixen drets com la salut, l'educació i la cultura, organismes internacionals com Human Rights Watch i Amnistia Internacional documenten violacions sistemàtiques, incloent detencions arbitràries, repressió de la dissidència, restriccions a la llibertat d'expressió i un tracte punitiu cap als manifestants i activistes. Durant el 2024 es van reduir els serveis socials i la població tenia dificultats per accedir als aliments i els medicaments. Es van imposar noves restriccions a la llibertat d'expressió. Persisteix la detenció arbitrària i la criminalització d'activistes, defensors i defensores dels drets humans, periodistes i manifestants. Es sotmet a les persones detingudes a fustigació i maltractaments. Continua la discriminació contra les dones i les persones afrodescendents i LGBTI.

La dependència exterior de Cuba:

Tot i el bloqueig comercial estatunidenc, Cuba és molt dependent de les potències exteriors. Per exemple, la normalitat al país són talls elèctrics constants, ja que l'alta dependència de combustibles importats afecta la generació d'energia.

Segons l'Oficina d'Informació Diplomàtica del Ministeri d'Afers Exteriors, UE i Cooperació, els principals països que reben exportacions de Cuba són Canadà, Xina, Espanya, Països Baixos i Mèxic. D'altra banda, els principals països que importen des de Cuba són Veneçuela, Xina, Espanya, Rússia, Països Baixos i EEUU.

Impacte internacional i resposta de la Unió Europea:

Diversos experts i institucions han denunciat que el bloqueig i la Llei Helms-Burton vulnereu normes fonamentals del dret internacional. Interfereixen en la sobirania d'altres Estats, restringeixen la llibertat de comerç i imposen sancions extraterritorials injustificades. A més, el bloqueig ha impedit la integració de Cuba en institucions financeres internacionals, limitant el seu accés al desenvolupament econòmic global.

D'una banda, l'Assemblea General de l'ONU ha condemnat aquesta política en 32 ocasions des de 1992, sol·licitant-ne l'aixecament. Tot i això, aquestes peticions no tenen caràcter vinculant i els Estats Units han mantingut el bloqueig, al·legant violacions dels drets humans i falta de democràcia a l'illa.

D'altra banda, la **Unió Europea** va reaccionar amb fermesa contra la Llei Helms-Burton, considerant-la una normativa de naturalesa extraterritorial contrària al dret internacional. Per contrarestar-ne els efectes, el 1996 es va aprovar el **Reglament (CE) núm. 2271/96** del Consell, conegut com "l'Estatut de bloqueig comunitari". Aquest reglament prohibeix que empreses i particulars de la Unió Europea compleixin amb les restriccions imposades per la Llei Helms-Burton. També obliga les empreses a informar la Comissió si es veuen afectades per l'aplicació de la normativa nord-americana.

A més, permet que les empreses europees demandin davant els tribunals de la Unió Europea per exercir els seus drets en cas de veure's perjudicades per sancions derivades del bloqueig. Finalment, estableix la denegació del reconeixement de qualsevol resolució judicial nord-americana que apliqui la Llei Helms-Burton.

PROPOSTES D'ACTIVITATS

1

ACTIVITAT 1**Investiguem!**

L'alumnat haurà d'estudiar quins han sigut els principals sectors o negocis afectats per les prohibicions del lliure comerç i esbrinar quines són les conseqüències de no poder accedir a aquests recursos per la població Cubana (per exemple es pot mirar com en la pandèmia de la Covid, Cuba va ser un dels primers països a desenvolupar la vacuna, però no tenien agulles per poder injectar a la seva població la medicació, ja que el material mèdic venia exportat per EEUU i ells no hi tenien accés).

ACTIVITAT 2

Un gran nombre d'ONGD van enviar material mèdic a Cuba en la pandèmia.

Buscar notícies d'entitats que van aconseguir entrar material mèdic al país.
Exemple d'ONGD que treballa a Cuba:

<https://www.mpd.org/noticias/america-latina/derechos-humanos/cuba-acciones-conjuntas-frente-covid-19#sthash.dIJtodD4.dpbs>

3

ACTIVITAT 3

Lectura de l'article de New York Times

Aquest article del *New York Times* Espanya, tot i ser una mica llarg, pot servir per treure exemples de coses concretes que afecten en el bloqueig a la població. Què significa quedar-se sense llum, sense combustible, etc. Es pot treballar amb l'aula, de la lectura de l'article, perquè surtin exemples de coses que són deficitàries a un país bloquejat:

<https://www.nytimes.com/es/2020/09/20/espanol/america-latina/cuba-economia.html>

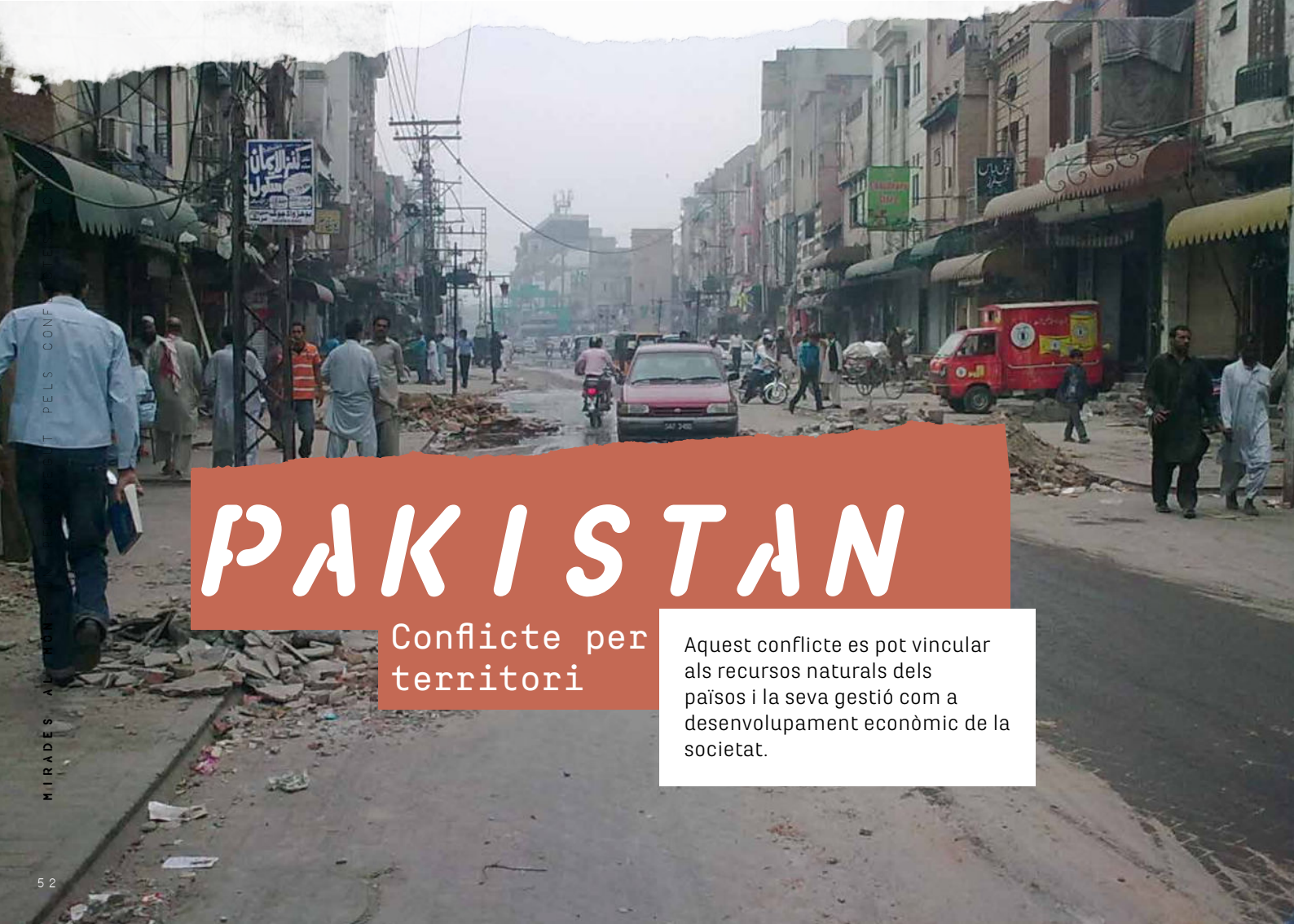
ACTIVITAT 4

Comprentent els drets fonamentals:

L'alumnat a partir de l'article "*La casa de mamá Tomasa: un lugar donde niñas y niños ponen voz a sus derechos*" d'UNICEF i la Declaració Universal dels Drets dels Infants, haurà de ressaltar els principals punts de la protecció dels drets dels nens i nenes.

<https://www.unicef.org/cuba/historias/la-casa-de-mama-tomasa-cuento-derechos-ninas-ninos>

PAKISTAN

Conflicte per
territori

Aquest conflicte es pot vincular als recursos naturals dels països i la seva gestió com a desenvolupament econòmic de la societat.

INTRODUCCIÓ

El Pakistan és la república islàmica situada entre Orient Mitjà i el subcontinent indi, la qual comparteix frontera amb Iran, Afganistan, Índia i Xina.

És un país de majoria musulmana, té un territori de 881.913 km², una població de 240.485.660 milions d'habitants i està formada per un total de cinc províncies: Balutxistan, Jaiber Pastunjuá, Punyab, Sind i Gilgit-Baltistán.

- Controlat per Xina (Reclamat per Índia)
- Controlat per Índia (Reclamat per Pakistan)
- Controlat per Pakistan (Reclamat per Índia)
- Disputa fronterera

CONTEXT HISTÒRIC

Al s. XVII entre l'Índia i Pakistan existia una coexistència de diferents cultures i religions. La presència de la companyia de les Índies britàniques al territori va provocar que es reorganitzés l'estructura administrativa i econòmica de la regió introduint sistemes i pràctiques que eren alienes a les tradicions locals. Això incloïa la reestructuració de la terra, la introducció de nous sistemes fiscals i l'explotació de recursos pel benefici del Regne Unit, país colonitzador.

Després del moviment d'independència de l'Índia, el Regne Unit, va prendre la decisió de dividir el continent en funció de la majoria hindú i la minoria musulmana que ja existia. L'agost de 1947 l'Índia britànica es divideix en dos països: L'Índia de majoria hindú i el Pakistan de majoria musulmana. Des de llavors, la història del Pakistan ha

estat marcada per la inestabilitat política, per la fragilitat de la seva democràcia, per tenir una posició ambivalent davant el terrorisme i per la quantitat elevada de fluxos migratoris. Com a conseqüència de la partició d'Índia es va patir un dels majors moviments migratoris (més grans i més traumàtics) de la història.

Al Pakistan destaquen dos conflictes principalment, **el primer, i el més important, amb relació a l'escala de tensió del país**, és la disputa entre el Pakistan i l'Índia per la lluita del territori de Caixmir. En aquest cas, els dos països reclamen que els hi correspon aquest de manera legítima, fet que ha creat un ambient hostil i de desconfiança entre les dues nacions. Aquesta disputa ha creat diverses guerres dins el país.

En segon lloc, existeix el conflicte de Balutxistan que és la província considerada com una creació artificial britànica, que té la finalitat d'establir unes fronteres clares amb els països del seu voltant: Índia, Iran, Afganistan i la Xina.

Representa el 43% del territori del Pakistan, encara que tan sols comprèn 10 milions d'habitants, és a dir el 6% de tota la població nacional. A més a més, és una província que majoritàriament viu d'una economia de subsistència, comptant amb l'índex d'analfabetisme més elevat i els indicadors de desenvolupament més baixos de tot el país.

No obstant això, Balutxistan és un territori molt ric en recursos energètics i minerals, disposant de grans jaciments d'or i coure i una producció de gas equivalent al 36% del total del país.

CAUSES DEL CONFLICTE

La lluita del territori de Caixmir és la causa principal de l'inici d'un conflicte que porta actiu des de la participació de l'Índia i Pakistan el 1947. En aquest cas, els dos països reclamen que els hi correspon aquest de manera legítima, fet que ha creat un ambient hostil i de desconfiança entre les dues nacions. Aquesta disputa ha creat diverses guerres dins el país.

Cal recordar que, durant l'època colonial britànica, l'Índia estava unida sota un sol govern, però, les tensions religioses i culturals entre hindús i musulmans van portar a la demanda d'una pàtria separada per als musulmans, cosa que va provocar la creació del Pakistan com un estat independent de majoria musulmana.

Tanmateix, la partició va ser l'inici d'una crisi permanent entre ambdós estats, acompanyada d'uns nivells de violència desmesurats. L'estat del Pakistan va quedar dividit en dos, cosa que a la llarga ocasionaria una guerra civil, un conflicte permanent entre Índia i Pakistan. Després de la descolonització britànica, Índia i Pakistan han estat involucrats en diversos conflictes, principalment per la regió de Caixmir, territori en disputa situat a la frontera entre ells. Tant l'Índia com el Pakistan reclamen aquesta regió en la seva totalitat, però controlen només parts d'ella. La gestió d'aquesta zona ha portat a una sèrie de guerres i enfrontaments militars al llarg dels anys, cosa que ha generat un ambient de desconfiança i hostilitat entre els dos països.

Aquest conflicte ha provocat nombrosos atacs terroristes que han estat atribuïts a grups recolzats pel Pakistan. Alhora, l'Índia ha causat molts atacs aeris amb moltes víctimes civils a territori Pakistanès. Aquest fet ha provocat una desconfiança entre els dos països que s'acusen mútuament de

tenir armes nuclears (cosa que provoca un augment del risc futur si el conflicte no frena o augmenta d'escalada).

**Els enfrontaments
amb grups talibans
han provocat milers
de desplaçats
interns.**

SITUACIÓ ACTUAL

- **Alto el foc:** S'ha aconseguit un alto el foc, però la situació continua sent tensa.
- **Desplegament militar:** Ambdós països mantenen fortes presències militars a la regió.
- **Acusacions mútues:** Les acusacions de terrorisme i violacions de l'alto el foc continuen.
- **Preocupació internacional:** La comunitat internacional està preocupada per l'escalada del conflicte i l'amenaça nuclear.

Tot i parlar que hi ha un alto el foc reconegut, el 22 d'abril de 2025, un atac terrorista perpetrat per cinc terroristes armats a prop de Pahalgam, a Jammu i Caixmir, va causar la mort de 26 civils, majoritàriament turistes hindús. Això va provocar atacs aeris posteriors i contraofensives.

A més a més, aquest agost de 2025 l'Índia ha amenaçat d'aturar el flux del riu Indo, cap al Pakistan, després dels recents enfrontaments a la disputada regió de Caixmir i els seus voltants. El Pakistan afirma que això seria un "acte de guerra". L'amenaça va generar pànic i indignació al Pakistan, que depèn en gran mesura d'aquesta aigua per al seu subministrament d'aigua potable i agricultura (el 90% de la producció depèn d'aquest riu) i, a més a més, és considerat com un riu sagrat per a la població Hindú. Durant dècades, un tractat únic va garantir la cooperació pacífica entre ambdues nacions respecte a l'Indo, però ara l'Índia ha anunciat que el suspèn i vol quedar-se amb una major part de l'aigua. Amb el canvi climàtic, tots dos països depenen cada vegada més de l'aigua, i el conflicte corre el risc d'escalar encara més.

Actualment, la frontera entre la Índia i Pakistan es considera una de les més perilloses i més militaritzades del món. Aquesta frontera s'ha passat a denominar "Línia de control" i està sota la vigilància dels dos països. És una zona molt inestable,

ja que la població que hi viu a prop pateix les repercussions dels dos països. Aquesta línia de control entre països en disputa no és l'única al món, trobem també la que potser és coneguda a escala mundial, que és l'anomenada "Línia Verda" -la línia d'alto el foc de 1949-, que és el límit generalment reconegut entre Israel i Cisjordània.

La Línia de control està regulada per un Acord anomenat l'Acord de Simla, que es va signar el 1972 i que va portar els dos països a acordar que cap d'ells alteraria unilateralment aquesta frontera, a pesar de les seves diferències polítiques. Amb l'amenaça de l'Índia sobre la possibilitat de tallar l'aigua del riu, Pakistan ha amenaçat també en no complir més amb aquest acord.

El Pakistan utilitza sovint el foc de cobertura per facilitar la infiltració de militants a la Caixmir administrada per l'Índia, que ha estat testimoni d'una insurgència armada contra el govern indi durant més de tres dècades. Pakistan, per la seva banda, acusa l'Índia de

disparar sense provocació contra zones civils. Sosté que les violacions de l'alto el foc al llarg de la frontera entre Índia i Pakistan no són tant el producte d'una estratègia política d'alt nivell com el resultat d'una dinàmica militar local. Les hostilitats en aquesta zona solen ser iniciades pels comandants sobre el terreny, de vegades amb l'aprovació central, però sovint sense ella. Alguns experts creuen que ha arribat el moment de convertir la Línia de Control en una frontera formal i internacionalment reconeguda, una idea que ja fa dècades que està sobre l'escala internacional. D'altres experts insisteixen que aquesta possibilitat mai va ser realista, i continua sense ser-ho, ja que formalitzar aquesta frontera en l'àmbit internacional seria donar la resolució del conflicte cap al Pakistan qui guanyaria el control de Caixmir, i no hi ha un posicionament polític internacional que vulgui fer això, per no enfrontar-se a l'Índia després.

L'origen del segon conflicte més reconegut de la zona se situa al Port de Gwadar,

caracteritzat per ser un dels projectes més ambiciosos de l'actualitat, ja que pretén crear una de les zones econòmiques més potents del món.

El conflicte neix per la disputa de competències entre el Govern central del Pakistan i el de Balutxistan, on en el primer d'ells, disposa del control total de l'explotació dels recursos econòmics de la regió. De tal manera, que la seva gestió no ha suposat grans beneficis per a la població local en termes d'ocupació o desenvolupament, ja que els panjabis han sigut majoritàriament els que han tingut accés preferencial a llocs de treball, contractes i terres en Gwadar.

Aquest fet ha creat malestar entre la població balutxi, insistint que els immigrants al Balutxistan no han de comptar amb dret a vot i sobretot, que el control del port de Gwadar ha de ser posat sota les mans del Govern provincial, amb el fi de poder controlar els recursos de la província i les seves pròpies vies de desenvolupament.

Les aspiracions del Govern Pakistanès i Xinès, materialitzades en projecte del *Corredor Econòmic de la Xina i Pakistan (CPEC)* de 20 d'abril de 2015, procuren annexar via el Pakistan, la regió occidental de la Xina amb el mar d'Aràbia i l'oceà Índic per crear una de les zones econòmiques més potents del món. Aquest fet provoca el desencadenament d'un nou conflicte internacional, al que urgeix posar solució.

**El conflicte de Pakistan
gira entorn de les tensions
internes i la disputa amb
l'Índia pel Caixmir.**

CONSEQÜÈNCIES DEL CONFLICTE

Ha aparegut un moviment nacionalista, salafista i jihadista dins de Balutxistan, que es plasma en grups d'ideologia radical. Aquests pretenen reivindicar la protecció dels interessos del poble i l'autodefensa de l'ètnia balutxi a través de l'atac a civils, cossos de seguretat dels Estats i autoritats dels respectius governs del Pakistan i l'Iran. Com a resposta, Pakistan i Iran han unit esforços per fer front a la insurrecció balutxi, amb l'objectiu de cooperar amb la lluita contra el terrorisme.

El mateix cos va crear una força especial de 10.000 efectius per vigilar les noves rutes comercials creades pel *Corredor Econòmic de la Xina i Pakistan* (CPEC) i els seus treballadors estrangers.

En conseqüència, s'ha produït una migració de civils no balutxis que vivien a Balutxistan, els quals van veure amenaçada la seva integritat física amb l'esclat del foc creuat i la comissió dels diferents atacs per part del *Jaish Al-Adl*, que pretenien posar fi a la vida de població no balutxi.

Des dels inicis, la guerra ha tingut conseqüències directes a l'Afganistan; l'any 2001 van travessar la frontera un gran nombre de persones refugiades fugint d'aquesta. No obstant això, centenars de talibans van buscar refugi en territori pakistanès aprofitant el conflicte, ubicant la cúpula del moviment talibà de l'Afganistan a la ciutat de Quetta.

Augment de la capacitat nuclear: malgrat les nombroses guerres i crisis entre Índia i Pakistan, s'han dut a terme cimeres i diàlegs d'alt nivell, però fins ara no s'ha assolit un avenç significatiu en la resolució del conflicte. Paral·lelament, tots dos països han desenvolupat una capacitat d'atac

nuclear, incrementant amb els anys els seus inventaris d'armes atòmiques, comptant avui dia amb la capacitat de destruir-se mútuament.

L'Índia es va convertir en una potència nuclear el 1974, quan va fer la seva primera prova anomenada *Smiling Buddha*, catalogada com una "explosió nuclear pacífica", demostrant la capacitat del país sense declarar obertament la militarització i la guerra. Posteriorment, el 1998, va dur a terme una sèrie de proves sota l'operació *Shakti*, consolidant el seu estatus com a estat amb armes nuclears.

D'altra banda, Pakistan va començar el seu programa nuclear en la dècada de 1970, en resposta a la prova índia de 1974. El 1998, Pakistan va realitzar les seves pròpies proves nuclears, conegudes com a Chagai-I, establint-se com a potència nuclear.

S'ha de considerar que el reconeixement d'un país com a potència nuclear no està

formalment designat per una única entitat, però existeix el Tractat de No Prolifерació Nuclear (TNP), que reconeix cinc estats amb armes nuclears: EUA, Rússia, Xina, Regne Unit i França. Tot i això, Índia i Pakistan tenen una capacitat nuclear àmpliament reconeguda per la comunitat internacional, cosa que produeix preocupació per les seves constants crisis.

Actualment, l'Índia és el segon major importador d'armes després d'Ucraïna, i entre 2020 i 2024 va concentrar el 8,3% de les importacions globals. És el principal client d'armes de França, Israel i Rússia, amb exportacions aproximades del 30%, 34% i 38% respectivament. D'altra banda, Pakistan és un dels principals receptors de les armes exportades per la Xina.

En conclusió, aquest conflicte entre Índia i Pakistan és el més perillós del món, ja que en cap altre lloc es poden trobar dues potències nuclears, enemics històrics, molt nacionalistes i autoritaris, enfrontats per qüestions religioses.

POSICIONAMENTS INTERNACIONALS

- **La Xina:** Dona suport al Govern Central del Pakistan contra la insurrecció balutxi, la qual impedeix la materialització efectiva del projecte del *Corredor Econòmic de la Xina i Pakistan (CPEC)*. D'aquesta manera, Xina podria disposar d'un accés directe que permeti per terra l'extensió de la Xina cap al Golf Pèrsic, mig Orient, Àfrica i el centre d'Àsia.

- **Els Estats Units:** Han realitzat una forta pressió política al Pakistan des de l'any 1980 amb una doble finalitat. En primer lloc, per aconseguir que el territori i el govern pakistanès no tinguin cap mena de contacte amb l'Afganistan, negant tota mena de suport a les forces islamistes jihadistes. En segon lloc, per intentar controlar el creixement a escala mundial de la Xina. Ja que actualment, disposa del producte interior brut més gran

del món gràcies al domini de l'intercanvi comercial i a la seva desvinculació en la producció de béns de complexitat baixa. La consumació del Corredor Econòmic de la Xina i Pakistan, suposaria l'ampliació de la Xina cap a una nova ruta comercial de gran transcendència mundial.

- **La Unió Europea:** Condemna tots els actes de violència que es van produir en el període previ a les eleccions i demana a totes les parts i agents, que utilitzin mecanismes pacífics i democràtics per a resoldre les diferències i s'abstinguin de continuar recorrent a la violència. Tot i això, encara que sigui des d'una posició neutral i expectant per diferents declaracions dels últims temps, Europa s'ha mostrat ideològicament contrària a l'extensió de la Xina cap a una nova zona econòmica.

PROPOSTES D'ACTIVITATS

ACTIVITAT 1

Vídeo explicatiu del paper del riu INDO

<https://www.youtube.com/watch?v=sX1x8F3tzek>

Es pot seleccionar una part segons l'interès a treballar pel professorat treballar. Durant els 14 minuts de duració del vídeo es parla tant del tractat que va regular l'ús compartit de l'aigua del riu com de l'origen del conflicte.

A partir d'aquí es pot fer una reflexió sobre el que representa l'aigua en un país, quins efectes pot tenir que un riu principal deixi de tenir ús de l'aigua i que passaria al nostre país si tinguéssim retencions en els principals fons d'aigua.

2 ACTIVITAT 2

Podeu conèixer el conflicte en el següent enllaç, que explica resumidament la història d'aquesta confrontació:

<https://www.youtube.com/watch?v=rnWr8Y7NjAk>

3 ACTIVITAT 3

La realitat des de dintre:

Coneixent Sumaira:

Una entrevista realitzada el febrer del 2018 per la periodista Fàtima Shahryar. Aquesta va conversar amb la Sumaira, una nena de 12 anys que es va veure obligada a abandonar l'escola, ja que no hi havia lavabo, aigua ni electricitat. L'alumnat s'haurà d'informar de les condicions de vida del Balutxistan, per concloure com afecten la vida dels seus nens i nenes.

El Programa d'Educació Bàsica de Balutxistan, recolzat per UNICEF i la UE, porta les nenes a l'escola | UNICEF Pakistan

<https://www.unicef.org/pakistan/stories/unicef-eu-supported-balochistan-basic-education-program-brings-girls-back-school>

ACTIVITAT 4

La pissarreta d'en Partal:

El Balutxistan, la clau amagada del conflicte entre l'Iran i el Pakistan: El periodista valencià Vicent Partal i Montesinos, ens il·lustra a través d'un curtmetratge de VilaWeb una apreciació del conflicte del Balutxistan. Amb aquest contingut, l'alumnat haurà de contextualitzar els principals punts de la identitat dels balutxis.

<https://www.unicef.org/pakistan/stories/unicef-eu-supported-balochistan-basic-education-program-brings-girls-back-school>

ACTIVITAT 5

Pintant el camí cap a la Pau

(Recomanada per a secundària).

En aquesta activitat, l'alumnat serà convidat a crear un mural basat en El Guernica de Picasso, fent ús d'una plantilla proporcionada per Palestina.cat en l'activitat "Mural del Guernica versió Palestina":

<https://www.palestina.cat/wp-content/uploads/2023/11/guernica-mosaic.pdf>

Abans de començar, s'ha de proporcionar una breu contextualització sobre "El Guernica" de Picasso. Finalment, s'organitzarà una exposició del mural a l'aula i es facilitarà una discussió sobre les diferents interpretacions. Trobareu aquesta i altres activitats a [Recursos de la comunitat educativa de Catalunya en solidaritat amb Palestina - Comunitat Palestina de Catalunya](#)

VIES DE RESOLUCIÓ PACÍFICA DELS CONFLICTES

La pau és definida com el conjunt de valors, actituds, comportaments i estils de vida que condueixen a l'erradicació de la violència, la promoció del diàleg o cooperació i el respecte total als drets humans i llibertats fonamentals.

Es parla que per treballar en la resolució pacífica dels conflictes i per tal d'aconseguir la Pau, trobem les següents alternatives:

1. Negociació:

És un instrument que serveix per aconseguir-la, consistent que dues o més parts intenten solucionar un conflicte sense la intervenció d'un tercer element. Les parts involucrades en el conflicte intenten arribar a un acord mutu sense la intervenció d'una tercera part.

2. Mediació:

Permet, mitjançant la intervenció d'un tercer denominat mediador, facilitar les comunicacions entre les parts amb la finalitat d'arribar a una posició que garanteixi la fi del conflicte, trobant solucions que siguin mutualment acceptables. La participació d'una persona neutral i externa respecte al conflicte, permetria facilitar les relacions entre els diferents bàndols i a la vegada rebaixar tensions amb l'esperança, de poder arribar a un acord que suposi la finalització del foc creuat. Aquest procés es basa en la confidencialitat, la voluntarietat i la facilitació del diàleg.

3. Conciliació:

Un tercer pot facilitar el diàleg i ajudar les parts a arribar a un acord, però a diferència de la mediació, la seva intervenció no és necessàriament confidencial.

4. Arbitratge:

L'arbitratge implica la intervenció d'un àrbitre, que pot ser una persona o institució, que pren una decisió vinculant per a les parts. A diferència de la mediació, l'àrbitre no només facilita la comunicació, sinó que també pren una decisió final.

5. Justícia:

La via judicial implica la intervenció del sistema judicial per resoldre un conflicte. Les parts presenten els seus arguments davant d'un jutge, que pren una decisió basada en la llei. L'actuació d'un jurat, hauria d'analitzar des d'un punt de vista objectiu, els diferents actes de la guerra i les seves conseqüències, la vulneració de drets humans i llibertats fonamentals i la viabilitat de diferents projectes.

6. Litigi:

Acostuma a actuar de manera subsidiària respecte anteriors mètodes en portar el conflicte a un determinat Tribunal, on un jutge prendrà una decisió final.

7. Diàleg:

Un procés continu de comunicació i discussió entre les parts per comprendre les seves posicions i buscar solucions conjuntes.

En conclusió, és necessari l'alto el foc per part de totes les parts implicades, amb el propòsit d'iniciar un nou període d'estabilitat política en el que es reconegui la salvaguarda de tots els drets humans i llibertats fonamentals i, interessos de les minories ètniques gràcies a la imposició de la pau. La selecció de la via de resolució de conflictes depèn de la naturalesa del conflicte, les preferències de les parts i la disponibilitat de recursos.

SI VOLS
SABER-NE
MÉS...
PÀGINES WEB,
ARTICLES I
INFORMES
RELACIONATS

... **SOBRE ELS
CONCEPTES DE
CONFLICTE I
VIOLENCIA.**

Conflicto, 2013-2025. Enciclopedia
<https://concepto.de/conflicto/>

Comité Internacional de la Cruz Roja (CICR)
<https://www.icrc.org>

*Agencia de la ONU para los Refugiados. Comité
espanyol (EACNUR)* <https://eacnur.org>

*¿Qué es violencia? Una aproximación [...], 2007.
Revista de Filosofía* [https://revistas.um.es/daimon/
article/view/95881/92151#:~:text=1.2.,puede%20
causar%20una%20lesi%C3%B3n%20f%C3%ADsica](https://revistas.um.es/daimon/article/view/95881/92151#:~:text=1.2.,puede%20causar%20una%20lesi%C3%B3n%20f%C3%ADsica)

Organización Mundial de la Salud (OMS)
[https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/67411/
a77102_spa.pdf?sequence=1](https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/67411/a77102_spa.pdf?sequence=1)

... SOBRE LES DONES EN ELS CONFLICTES.

Amnistia Internacional España
<https://www.es.amnesty.org>

ONU Mujeres <https://www.unwomen.org>

... SOBRE EL CONFLICTE DE MYANMAR.

Mapcarta <https://mapcarta.com/es/Birmania>

BBC News Mundo <https://www.bbc.com/>

Descifrando la guerra <https://www.descifrandola guerra.es/coberturas/guerra-civil-en-myanmar/>

Noticias ONU <https://news.un.org/es/story/2025/01/1536116>

United Nations Development Programme
<https://www.undp.org/>

Los Angeles Times <https://www.latimes.com/espanol/eeuu/articulo/2025-03-14/agencia-de-alimentos-de-la-onu-reducira-ayudas-a-mas-de-un-millon-de-personas-en-myanmar>

El País <https://elpais.com/planeta-futuro/2025-03-19/los-recortes-de-trump-privan-a-miles-de-refugiados-de-myanmar-de-agua-alimentos-y-medicinas.html>

... SOBRE EL CONFLICTE DE MÈXIC.

Institut Català Internacional per la Pau (ICIP)
<https://www.icip.cat/>

Mèxic, un país en guerra. ICIP <https://www.icip.cat/perlapau/article/mexic-un-pais-en-guerra/>

El Universal <https://www.eluniversal.com.mx/opinion/jose-ramon-cossio-diaz/mexico-en-conflicto-armado-interno/>

Comisión Mexicana de Defensa y Promoción de los Derechos Humanos <https://cmdpdh.org/publicaciones-pdf/cmdpdh-la-situacion-de-la-violencia-con-las-drogas-2006-a-2017.pdf>

Armed Conflict Location and Event Data (ACLED)
<https://acleddata.com/>

Red por los Derechos Infancia en México <http://aularedim.net/wp-content/uploads/11iaespanol.pdf>

Npi Networks <https://noticiasnpi.com/reclutamiento-de-menores-por-el-crimen-organizado-una-realidad-alarmanente-en-mexico/>

Gobierno de México <https://estrategiasddhh.segob.gob.mx/>

La verdad noticias <https://laverdadnoticias.com/internacional/trump-declara-guerra-a-los-carteles-impacto-en-mexico-y-consecuencias-20250121>

Voz de America <https://www.vozdeamerica.com/a/nueva-estrategia-eeuu-carteles-mexicanos-designacion-organizaciones-terroristas/8006637.html>

Info. Center <https://informacion.center/carteles-mexicanos-bajo-escrutinio-de-la-onu/>

Naciones Unidas México <https://mexico.un.org/es>

... SOBRE EL CONFLICTE D'HAÏTÍ.

Ministerio de Asuntos Exteriores, UE y Cooperación
<https://www.exteriores.gob.es/ca/Paginas/index.aspx>

FUHEM https://www.fuhem.es/papeles_articulo/informe-conflicto-en-haiti/

Haití. BBC News Mundo <https://www.bbc.com/mundo/articles/cy9zk78gnldo>

France24 <https://www.france24.com/es/am%C3%A9rica-latina/20250312-un-a%C3%B1o-de-la-renuncia-de-ariel-henry-en-hait%C3%AD-deterioro-de-la-seguridad-corrupci%C3%B3n-y-trump>

ONU Migración <https://www.iom.int/es/news/en-haiti-el-aumento-de-la-violencia-entre-pandillas-genera-desplazamiento-masivo-y-la-huida-de-unas-20000-personas>

Naciones Unidas. Noticias ONU <https://news.un.org/en/>

Haití. NU. Noticias ONU <https://news.un.org/es/search/Hait%C3%AD>

UNICEF <https://www.unicef.org/>

Crisis en Haití. UNICEF <https://www.unicef.org/lac/crisis-haiti-lo-que-tienes-que-saber>

Human Right Watch (HRW) <https://www.hrw.org/>

Haití: Escalada de violencia. HRW <https://www.hrw.org/es/news/2025/01/16/haiti-escalada-de-violencia-crisis-humanitaria>

EFE <https://efe.com/mundo/2024-09-30/haiti-mision-onu-seguridad/>

Oficina de DH de las NNUU (OHCHR) https://www.ohchr.org/es/ohchr_homepage

Haití. OHCHR <https://www.ohchr.org/es/stories/2025/02/haiti-immediate-action-needed-address-human-rights-crisis-:-text=Hait%C3%AD%20se%20enfrenta%20actualmente%20a%20una%20grave%20crisis,otras%20dificultades%20graves%20de%20tipo%20social%20y%20econ%C3%B3mico.OHCHR>

... SOBRE EL CONFLICTE DE CUBA.

CNN Latinoamérica <https://cnnespanol.cnn.com/2024/10/31/embargo-eeuu-cuba-afectado-economia-isla-orix/>

Cuba. NU. Noticias ONU <https://news.un.org/es/story/2024/10/1533901>

Qué es el embargo de EEUU a Cuba. El destape <https://www.eldestapeweb.com/internacionales/cuba/que-es-el-embargo-de-ee-uu-a-cuba-y-como-afecta-a-la-isla-hace-mas-de-60-anos-2024103021521>

Fundación de Investigaciones Sociales y Políticas (FISYP) <https://fisyp.org.ar/2024/09/18/tumba-el-bloqueo-informe-de-cuba-marzo-23-feb-24/>

Andersen noticias <https://es.andersen.com/es/publicaciones-y-noticias/que-es-la-helms-burton-la-ley-que-mantiene-en-jaque-a-las-empresas-espanolas-en-cuba.html>

•Representaciones Diplomáticas de Cuba en el Exterior <https://misiones.cubaminrex.cu/es/articulo/marco-regulatorio-del-bloqueo-contracuba-mantiene-total-vigencia>

Ley "Helms-Burton". On Cuba News <https://www.oncubanews.com/wp-content/uploads/2019/01/ley-helms-burton.pdf>

Insurgente <https://insurgente.org/>

La Ley Helms-Burton. Insurgente <https://insurgente.org/la-ley-helms-burton-una-soga-imperialista-apretando-el-cuello-del-pueblo-cubano/>

La Ley Helms-Burton y las vías de defensa frente a la misma ante los tribunales españoles <https://www.perezllorca.com/wp-content/uploads/2019/04/P%C3%A9rez-Llorca-Nota-Jur%C3%ADdica-.La-Ley-Helms-Burton.pdf>

Periódico Cubano <https://www.periodicocubano.com/por-que-la-politica-de-eeuu-hacia-cuba-es-un-embargo-y-no-bloqueo/>

Tumba el Bloqueo. Informe de Cuba. Marzo 2023-Febrero 2024 <https://misiones.cubaminrex.cu/sites/default/files/archivos/editormexico/articulos/informe2024es.pdf>

... SOBRE EL CONFLICTO DEL PAKISTÁN.

El orden mundial <https://elordenmundial.com/>

¿Qué importancia geopolítica tiene el estrecho de Ormuz?. El orden mundial <https://elordenmundial.com/que-importancia-geopolitica-tiene-el-estrecho-de-ormuz/>

La nueva Ruta de la Seda. BBC News Mundo <https://www.bbc.com/mundo/noticias-37988430>

Grupo de Estudios en Seguridad Internacional (GESI) <https://www.seguridadinternacional.es/?q=es/content/jaish-al-adl-yihadismo-de-inspiraci%C3%B3n-sunn%C3%AD-en-el-ir%C3%A1n-de-los-ayatollahs>

Los conflictos de Baluchistán. IEEE https://www.ieee.es/Galerias/fichero/docs_marco/2012/DIEEM18-2012_ConflictosBalochistan_CarlosSetas.pdf

Pakistán: la historia de un país en eterno conflicto. El espectador <https://www.elspectador.com/mundo/mas-paises/pakistan-la-historia-de-un-pais-en-eterno-conflicto-article-680450/>

Sesenta años de disputa [...]. Facultad de relaciones Internacionales de Bogotá, <https://repository.urosario.edu.co/server/api/core/bitstreams/a8dd69a4-9ae6-418b-a197-8946092d4f9b/content>

Historia de Pakistán. Instituto Internet https://institutointernet.net/historia-de-pakistan-desde-sus-origenes-hasta-hoy/#google_vignette

Mundo <https://mundo.org.es/>

¿Cuál es la historia del conflicto entre India y Pakistán? Mundo <https://mundo.org.es/cual-es-la-historia-del-conflicto-entre-india-y-pakistan/>

Pakistán entre Estados Unidos y China: el caso Baluchistán. Realidad Económica <https://www.iade.org.ar/system/files/articulos/narodowski.pdf>

¿Por qué EEUU y la UE se oponen a que China sea considerada una "economía de mercado"? BBC News Mundo <https://www.bbc.com/mundo/noticias-36483387>

¿Por qué preocupan tanto las islas que China está construyendo?. BBC News Mundo https://www.bbc.com/mundo/noticias/2015/05/150503_islas_mar_china_meridional_disputa_men

... SOBRE LES POSSIBLES VIES DE RESOLUCIÓ PACÍFICA.

Carta de las NNUU

https://www.oas.org/36ag/espanol/doc_referencia/carta_nu.pdf

Técnicas de resolución pacífica. Amnistía Internacional <https://www.amnistia.org/ve/blog/2019/09/11644/tecnicas-de-resolucion-pacifica-de-conflictos-como-metodo-para-la-convivencia>

Taller centroamericano de incidència [...] <https://www.asjhonduras.com/estudios/est15.html>

Resolución pacífica de conflictos <https://webdelprofesor.ula.ve/arquitectura/rojomaria/P/NathalieCarrillo.pdf>

Métodos de reolución de conflictos. INEFSO <https://www.inefso.com/5-metodos-de-resolucion-de-conflictos/>

Amb el suport de:

